

Notarissen

Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein notarissen

1945-

Drs. R. van Abel / Mei 2002
Drs. P Fijnheer / Januari 2007

Tekst: drs. R. van Abel (DOX*i*S Documentaire Informatiemanagers)
Drs. P. Fijnheer (PWAA)
Vormgeving: Nationaal Archief/PIVOT
Illustraties: W.D. Küller
Den Haag / Rotterdam, januari 2007

ISBN

© Nationaal Archief/PIVOT. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Rijksarchiefdienst/PIVOT.

Inhoudsopgave

PROJECT INVOERING VERKORTING OVERBRENGINGSTERMIJN	4
1. De uitgangspunten van PIVOT	4
2. Het institutioneel onderzoek.....	5
3. De toepassingsmogelijkheden	6
4. Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit.....	7
1 Verantwoording	8
1.1 Doelstelling van het institutioneel onderzoek	8
1.2 Afbakening beleidsterrein	8
1.3 Opbouw van het rapport	8
1.4 Lijst met gebruikte afkortingen	9
2 Actorenoverzicht	10
2.1 Actoren onder de zorg van de minister van Justitie.....	10
2.1.1 <i>Minister van Justitie (1945-)</i>	10
2.1.2 <i>Commissie monitoring notariaat (Commissie-Kok)(1999-2003)</i>	10
2.1.3 <i>Commissie tot regeling tarieven van deurwaarders en notarissen bij veilingen (1951-1954)</i>	11
2.1.4 <i>Commissie van deskundigen welke de Minister van Justitie adviseert over het ondernemingsplan (1999-)</i>	11
2.1.5 <i>Commissie voor geschillen van de Stichting Notarieel Pensioenfonds (1954-)</i>	11
2.1.6 <i>Commissie voor het notariaat (Commissie Pitlo)(1947-?)</i>	11
2.1.7 <i>Commissie welke tot taak heeft van advies te dienen omtrent de vraag welke bescheiden tezamen met het protocol dienen te worden overgedragen aan de opvolger van een ontslagen of overleden notaris (1954-?)</i>	11
2.1.8 <i>Centraal Bureau van Bijstand (CBB)(1945-1999)</i>	11
2.1.9 <i>Kamer van toezicht (1945-)</i>	12
2.1.10 <i>Werkgroep Associaties Notariaat (1983-1986)</i>	12
2.2 Actoren onder de zorg van de minister van Economische Zaken (EZ).....	12
2.2.1 <i>Minister van Economische Zaken (EZ)</i>	12
2.3 Actoren onder de zorg van de minister van Financiën	12
2.3.1 <i>Minister van Financiën (1999)</i>	12
2.4 Overige	13
2.4.1 <i>Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)(1997-)</i>	13
2.4.2 <i>Commissie van toezicht (1999-)</i>	13
3 Notarissen	14
3.1 Inleiding.....	14
3.2 Algemene handelingen	15
3.2.1 <i>Nationaal</i>	15
3.2.1.1 <i>Beleidsontwikkeling en –evaluatie</i>	15
3.2.1.2 <i>Totstandkoming van wet- en regelgeving</i>	15
3.2.1.3 <i>Verantwoording van beleid</i>	16
3.2.1.4 <i>Informatieverstrekking</i>	16
3.2.1.5 <i>Onderzoek</i>	16
3.2.1.6 <i>Subsidie</i>	17
3.2.1.7 <i>Instellen en opheffen van organisatie-eenheden en commissies</i>	17
3.2.2 <i>Nederlandse inbreng in de Europese Unie</i>	18
3.3 Ambt, bevoegdheid, benoeming en ontslag van de notaris	22
3.3.1 <i>Benoeming</i>	22
3.3.2 <i>Ontslag</i>	22
3.3.3 <i>Ondernemingsplan</i>	23
3.3.4 <i>Notarissen in dienstbetrekking</i>	23
3.3.5 <i>Vestigingsplaats</i>	24
3.3.6 <i>Waarneming</i>	25
3.3.7 <i>Overname notarispraktijk</i>	25

3.3.8	<i>Register Kamer van toezicht</i>	25
3.3.9	<i>Nevenfuncties</i>	26
3.3.10	<i>Invoering leeftijdsgrens</i>	26
3.3.11	<i>Handelingen</i>	26
3.3.11.1	<i>Benoeming en ontslag</i>	26
3.3.11.2	<i>Tuchtrechtelijke maatregelen</i>	27
3.3.11.3	<i>Ondernemingsplan</i>	28
3.3.11.4	<i>Vestigingsplaats</i>	28
3.3.11.5	<i>Overname notarispraktijk / waarneming</i>	29
3.3.11.6	<i>Register Kamer van toezicht</i>	30
3.3.11.7	<i>Nevenfuncties</i>	30
3.3.11.8	<i>Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds</i>	30
3.4	<i>De uitoefening van het notarisambt</i>	31
3.4.1	<i>Handelingen</i>	31
3.5	<i>De stage, de registratie van de werktijd en de beroepsopleiding van de kandidaat-notaris</i> ..	32
3.5.1	<i>Handelingen</i>	33
3.5.1.1	<i>Beroepsvereisten</i>	33
3.5.1.2	<i>Model getuigschrift</i>	33
3.5.1.3	<i>Examencommissie</i>	34
3.5.1.4	<i>Waarneming</i>	34
3.5.1.5	<i>EG-verklaring</i>	34
3.6	<i>De akten, minuten, grossen en afschriften</i>	35
3.6.1	<i>Handelingen</i>	35
3.7	<i>De kosten van de ambtelijke werkzaamheden</i>	36
3.7.1	<i>Handelingen</i>	37
3.7.1.1	<i>Overgangperiode tussen oude en nieuwe Wet op het notarisambt</i>	37
3.7.1.2	<i>Maximumtarieven</i>	37
3.8	<i>De notariële archieven</i>	38
3.8.1	<i>Notariële archieven</i>	38
3.8.2	<i>Centraal testamentenregister</i>	39
3.8.3	<i>Handelingen</i>	40
3.8.3.1	<i>Notariële archieven</i>	40
3.8.3.2	<i>Centraal testamentenregister</i>	42
3.9	<i>De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)</i>	43
3.9.1	<i>Handelingen</i>	44
3.10	<i>Het toezicht over de notarissen en kandidaat-notarissen en de tuchtrechtspraak, alsmede het financiële toezicht</i>	45
3.10.1	<i>Kamer van toezicht</i>	45
3.10.2	<i>Centraal Bureau van Bijstand (CBB)</i>	47
3.10.3	<i>Bureau Financieel Toezicht (BFT)</i>	48
3.10.4	<i>Handelingen</i>	49
3.10.4.1	<i>Algemeen</i>	49
3.10.5	<i>Kamers van toezicht</i>	49
3.10.5.1	<i>Personeel</i>	49
3.10.5.2	<i>Inrichting</i>	49
3.10.5.3	<i>Toezicht</i>	50
3.10.6	<i>Centraal Bureau van Bijstand</i>	50
3.10.6.1	<i>Instelling</i>	50
3.10.6.2	<i>Personeel</i>	51
3.10.6.3	<i>Inrichting</i>	52
3.10.6.4	<i>Toezicht</i>	52
3.10.6.5	<i>Voorlichting</i>	53
3.10.6.6	<i>Verantwoording</i>	53
3.10.7	<i>Bureau Financieel Toezicht</i>	54
3.10.7.1	<i>Instelling</i>	54
3.10.7.2	<i>Personeel</i>	55
3.10.7.3	<i>Inrichting</i>	55

3.10.7.4	<i>Taken</i>	55
3.10.7.5	<i>Exploitatiekosten</i>	56
3.11	De Stichting Notarieel Pensioenfonds	56
3.11.1	<i>Handelingen</i>	56
3.11.1.1	<i>Oprichting</i>	56
3.11.1.2	<i>Reglementen</i>	57
3.11.1.3	<i>Ontbinding</i>	58
3.11.1.4	<i>Deelnemersschap</i>	58
3.11.1.5	<i>Commissie van geschillen</i>	58
3.11.1.6	<i>Beslissen op beroepen</i>	59
3.11.1.7	<i>Vaststellen van modellen en staten</i>	59
4	Bijlagen	60
4.1	Overzicht van geraadpleegde wet- en regelgeving	61
4.2	Literatuur	62
4.3	Geraadpleegde materiedeskundigen	63
4.4	Noten	64

PROJECT INVOERING VERKORTING OVERBRENGINGSTERMIJN

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een project-organisatie die in mei 1991 door de Algemene Rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld. Immers, eerder overgedragen archieven worden ook eerder volledig toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent deze termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, zij overstroomd wordt met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheidshandelen zou bij de invoering van de nieuwe wet in een korte periode moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom van gegevensbestanden geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer over de periode 1943-1973 en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar, noch hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de Archiefwet 1962 zijn grote achterstanden ontstaan in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en in het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst. In inspectierapporten van de Rijksarchiefdienst werd daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC in 1991 heeft toegezegd: fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om deze operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemene Rijksarchivaris hebben gesloten.

1. De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele selectiemethoden zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij zijn te arbeidsintensief en dus te kostbaar waarbij de basis van de gevoerde selectie niet altijd duidelijk is geformuleerd. Bij de traditionele selectie worden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats die zij innemen in het geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Aangezien men bij die manier van selecteren geen model hanteert waarmee men de context van de gegevens in kaart kan brengen, kan men aan de gegevens op zich moeilijk een waarde toekennen. De functie van de gegevens is in dat geval niet te achterhalen. Het gevolg hiervan is een subjectieve selectie omdat iedereen die selecteert een eigen interpretatie aan de gegevens geeft.

PIVOT gaat ervan uit dat de selectie moet worden uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd: niet de informatiewaarde van documenten maar de waardebeoordeling van handelingen van overheidsorganen staat centraal. Met de

gegevensbestanden die naar de Rijksarchiefdienst worden overgebracht moet het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren zijn. Daarbij wil PIVOT met het resultaat van de selectie op basis van deze doelstelling bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving (en cultuur) veiligstellen voor blijvende bewaring.

De methode om dit te bereiken is de methode institutioneel onderzoek van PIVOT. Deze methode is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en nieuwe, theoretische inzichten uit binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Op basis van de handelingen kan achterhaald worden welke neerslag er in principe zou *moeten* zijn. Met andere woorden, de selectie zal niet meer plaatsvinden op basis van het archiefstuk zelf, maar op basis van de handeling. Handelingen worden gewaardeerd in het kader van de context.

Uiteindelijk zal PIVOT de overbrenging van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de archieven en andere gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT hen daarbij adviseren. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat' (zie hiervoor ook de PIVOT-brochure 'Om de kwaliteit van het behoud: normen 'goede en geordende staat' (Rijksarchiefdienst/PIVOT, 's-Gravenhage 1993).

2. Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries ingezet. Zij nemen gezamenlijk ongeveer 130 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening. Per beleidsterrein beschrijft de onderzoeker de historische ontwikkeling van dat beleidsterrein als context van de handelingen die er sinds 1940 zijn verricht. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de periode 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij de onderzoeken vormt de Methode van Institutioneel Onderzoek (MIO), neergelegd in de brochure 'Handelend optreden' (PIVOT-brochure, 's-Gravenhage 1994). De resultaten van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO). Een RIO is de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop overheidsorganen handelend optreden en omvat:

1. een historische schets van het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, inclusief:
  - de doelstellingen van de overheid op het beleidsterrein;
  - de overheidsorganen en overige actoren;
  - de onderlinge relaties tussen de actoren;
  - de beleidsinstrumenten;
  - een beschrijving van het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort.

2. een overzicht van de handelingen die overheidsorganen verrichten of hebben verricht, inclusief:
  - de looptijd van elke handeling (begin- en einddatum);
  - de grondslag (bron) van elke handeling;
  - het product van de handeling (indien bekend).

Zo mogelijk worden de handelingen thematisch of procedureel geordend, waardoor men de handelingen in hun context kan zien.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt de 'handeling'. Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op het tot stand brengen van een product, dat een actor verricht ter

vervulling van een taak of op grond van een bevoegdheid. Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid moet doen maar ook wat zij daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het beschrijven van het handelen niet alleen officiële wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende algemene maatregelen van bestuur, koninklijke besluiten, ministeriële regelingen en beschikkingen zoals instellings-, opheffings- en organisatiebesluiten als onderzoeksbron, maar ook jaarverslagen en jaaroverzichten, staatsalmanakken, memories van toelichting op de rijksbegroting en op bovengenoemde wetten, beleidsnota's, archieven en literatuur. Daarnaast vormen interviews met beleidsmedewerkers en andere deskundigen - in en buiten de overheid- op het beleidsterrein een bron van informatie.

Naast het begrip 'handeling' neemt het begrip 'actor' in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. 'Actor' volgens de PIVOT-methode wordt gedefinieerd als "een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein". Strekten de PIVOT-onderzoeken zich tot 1995 uit tot de handelingen van overheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de Archiefwet 1995 wordt, gebaseerd op de Algemene wet bestuursrecht, onder 'overheidsorgaan' verstaan "organen van overheidsstichtingen, verenigingen en vennootschappen die, ook voor zover zij niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, toch met openbaar gezag zijn bekleed of waaraan toch één of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend". Het begrip 'overheidsorgaan' is hiermee aanzienlijk verbreed.

In de onderzoeksrapporten worden de handelingen van particuliere instellingen niet opgenomen. Wel wordt hun rol op het beleidsterrein beschreven. Op grond van het acquisitieprofiel van het Algemeen Rijksarchief wordt bepaald of de archieven van particuliere instellingen voor overbrenging in aanmerking komen.

3. De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden daarna verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het "basis selectiedocument" (BSD). De selectielijst is een lijst van handelingen die elk voorzien zijn van de waardering 'bewaren' of 'vernietigen'. De selectielijst volgt uit de beschrijving van het RIO. In overleg met de betreffende instelling(en) wordt aan de hand van deze selectielijst gezien welke gegevensbestanden voor 'de eeuwigheid' geselecteerd moeten worden en uiteindelijk overgebracht worden aan de Rijksarchiefdienst. De ontwerp selectielijst wordt ter inzage gelegd bij verscheidene instanties en de zorgdrager(s) bied(t)(en) de ontwerpselectielijst aan aan de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen (OCenW). De definitieve selectielijst wordt vastgesteld door de zorgdrager(s) in kwestie en de minister/staatssecretaris van OCenW.

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overbrenging van gegevensbestanden. Om de toepassingsmogelijkheden van het institutioneel onderzoek ook voor de toekomst te kunnen garanderen, is het daarom noodzakelijk om ontwikkelingen in taken, handelingen en organisatie van de overheid, alsmede de grondslag van die taken en handelingen bij te houden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdragers. Het RIO en het BSD kunnen gebruikt worden als basis voor de ontwikkeling van een structureel documentair informatieplan teneinde het beheer van de gegevensbestanden die de Rijksarchiefdienst na 20 jaar verwerft en het beheer van de gegevensbestanden bij de verantwoordelijke organen zelf te verbeteren.

Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensbestanden zullen vormen.

4. Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen is PIVOT werkzaam. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches en beeldplaat. Inmiddels kon uitbreiding van de opslagcapaciteit met ca. 25 km. van bestaande depots in het Algemeen Rijksarchief worden gerealiseerd door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus).

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Algemeen Rijkarchief/PIVOT/Den Haag, juni 1995.

1 Verantwoording

1.1 Doelstelling van het institutioneel onderzoek

Dit Rapport Institutioneel Onderzoek is tot stand gekomen in het kader van het convenant dat het ministerie van Justitie en de Rijksarchiefdienst (afgekort RAD, thans Nationaal Archief geheten) op 20 december 1991 hebben gesloten, betreffende de overdracht van de na 1940 gevormde archieven aan de Rijksarchiefdienst. In dit convenant zijn ondermeer afspraken gemaakt over het verrichten van institutioneel onderzoek naar de taakontwikkeling van het ministerie van Justitie. Het voorliggende rapport is de neerslag van het onderzoek dat in dit verband is gedaan naar het beleidsterrein Notarissen.

Het Rapport Institutioneel Onderzoek beoogt inzicht te geven in het beleidsterrein Notarissen zodat op verantwoorde wijze de algemene selectiecriteria kunnen worden toegepast op de handelingen van de actoren die op het beleidsterrein actief zijn. De activiteiten van de actoren worden in zogenaamde handelingenblokken uitgewerkt.

1.2 Afbakening beleidsterrein

In dit institutioneel onderzoek staat het ambt van notaris centraal. Het ambt van notaris houdt de bevoegdheid in om authentieke akten te verlijden (of ‘passeren’) in de gevallen waarin de wet dit aan hem opdraagt of een partij zulks van hem verlangt en andere in de wet aan hem opgedragen werkzaamheden te verrichten. Voorbeelden van ambtelijke werkzaamheden zijn het afgeven van een verklaring van erfrecht en het opmaken van een notariële akte daarvan, het opstellen van een samenlevingscontract en het geven van juridische adviezen.

In principe zijn in dit RIO de handelingen van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) niet opgenomen. De KNB heeft een eigen selectielijst vastgesteld (*Stcrt.* 2005, 212). In overleg met de KNB is besloten de handeling van de KNB betreffende de zorg voor het inrichten en bijhouden van het Centraal Testamentenregister wel in dit RIO Notarissen op te nemen. Sinds januari 2007 heeft de KNB deze taak van de minister van Justitie overgenomen. Deze handeling staat in paragraaf 3.8, ‘De Notariële archieven’.

In de selectielijst van de KNB is ook de actor Commissie van toezicht beroepsopleiding notariaat opgenomen. Dit is tevens van toepassing voor de beheerders van de algemene bewaarplaatsen van protocollen in elk arrondissement. Dit zijn notarissen die door de kamers van toezicht worden benoemd.

Van het Bureau Financieel toezicht (BFT) zijn geen handelingen opgenomen, aangezien dit een ZBO met rechtspersoonlijkheid is en derhalve zelf zorgdrager is van het eigen archief.

In dit RIO Notarissen is de actor Commissie tot regeling van tarieven van deurwaarders en notarissen bij veilingen opgenomen. Voor de beroepsgroep Gerechtsdeurwaarders zal nog een basiselectiedocument worden vervaardigd.

1.3 Opbouw van het rapport

De opbouw van het rapport ziet er als volgt uit. Allereerst worden in de afbakening de contouren van het beleidsterrein notarissen uiteengezet, alsmede een overzicht van de betrokken actoren. In de inleiding wordt een schets op hoofdlijnen gegeven van de historische ontwikkelingen op het

beleidsterrein. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van algemene handelingen waarvoor geen duidelijk aanwijsbare bron te vinden is. Dan volgt een beschrijving van de diverse deelonderwerpen welke van toepassing zijn voor notarissen. De volgorde waarin de onderwerpen beschreven worden, is gebaseerd op de volgorde van de verschillende titels van de wet op het notarisambt uit 1999. Tenslotte wordt het rapport afgesloten met bijlagen, waarin lijsten zijn opgenomen van geraadpleegde wet- en regelgeving, literatuur, geraadpleegde materiedeskundigen en noten.

1.4 Lijst met gebruikte afkortingen

AMvB	Algemene maatregel van bestuur
BFT	Bureau Financieel Toezicht
BSD	Basis selectiedocument
CBB	Centraal Bureau van Bijstand
COREPER	Comité des Représentants Permanents (EG)
CTR	Centraal Testamentenregister
EU	Europese Unie
EZ	Economische Zaken
NA	Nationaal Archief
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
PBO	Publiekrechtelijk Bestuursorgaan
PIVOT	Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn
RIO	Rapport Institutioneel Onderzoek
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
Wna	Wet op het notarisambt
ZBO	Zelfstandig Bestuursorgaan

2 Actorenoverzicht

2.1 Actoren onder de zorg van de minister van Justitie

2.1.1 *Minister van Justitie (1945-)*

De minister van Justitie is verantwoordelijk voor het beleid en de wet- en regelgeving ten aanzien van het ambt van notaris. Zijn handelen komt er in grote lijnen op neer de kwaliteit van de notariële dienstverlening, de continuïteit en de toegankelijkheid van het notariaat en de ontwikkeling van de tarieven te (laten) bewaken. Er zijn diverse deelonderwerpen binnen het notarisambt, zoals de benoeming tot notaris, de beroepsvereisten, de tarieven en het (financiële) toezicht.

In 1842 stelde de minister de wet op het notarisambt vast. Met de wettelijke bepalingen beoogde de minister de belangen van het publiek beter te waarborgen. In deze wet waren bepalingen opgenomen ten aanzien van onder andere de benoeming van notarissen, de beroepsvereisten en het toezicht op notarissen. Later is regelgeving vastgesteld betreffende onder andere de tarieven van notariële werkzaamheden, de beroepsvereisten en de leeftijdsgrens van notarissen.

In 1999 is de nieuwe Wet op het notarisambt (Wna) vastgesteld. Deze wet betekent een ingrijpende wijziging ten opzichte van de oude wet, in het bijzonder op het gebied van het benoemings- en standplaatsenbeleid. Met het loslaten van de tarieven wordt beoogd de marktwerking te vergroten.

Momenteel is een ingrijpende wetswijziging in de maak, dankzij welke een notaris in dienstverband werkzaam kan zijn. Hierdoor krijgt de kandidaat-notaris die niet als ondernemer werkzaam wil of kan zijn de mogelijkheid om in deeltijd te werken. Met het wetsvoorstel streeft de minister ernaar de binnen het notariaat aanwezige kennis niet verloren te laten gaan.

Verordeningen van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) betreffende beroeps- en gedragsregels voor notarissen en de bevordering van de vakbekwaamheid moeten door de minister worden goedgekeurd. De minister kan zijn goedkeuring onthouden indien de verordening in strijd wordt geacht met het recht of het algemeen belang.

Teneinde de naleving van de bepalingen van de Wna, van de op grond daarvan uitgevaardigde AMvB's en ministeriële regelingen en van de door de KNB opgestelde verordeningen te waarborgen, zijn er diverse toezichthoudende instellingen in het leven geroepen : de kamers van toezicht, het Centraal Bureau van Bijstand (CBB) en het Bureau Financieel Toezicht (BFT). De minister bepaalt de inrichting van deze organen, stelt nadere regels vast omtrent de werkzaamheden en bevoegdheden en benoemt het (merendeel van het) personeel.

De minister heeft in 1955 de Stichting Notarieel Pensioenfonds in het leven geroepen. Uitzonderingen daargelaten is elke (kandidaat-)notaris verplicht deel te nemen aan het fonds.

2.1.2 *Commissie monitoring notariaat (Commissie-Kok)(1999-2003)*

De commissie-Kok bracht tijdens de overgangperiode na het inwerking treden van de Wet op het notarisambt (Wna) in 1999 jaarlijks aan de minister van Justitie en de minister van EZ een rapport uit over de gevolgen van deze wet. De monitoringscommissie vormt geen aparte actor, aangezien de rapportages onderdeel vormden van het verslag dat de ministers uitbrachten aan de Staten-Generaal. Er zijn dan ook geen handelingen van deze commissie in het RIO opgenomen.

2.1.3   *Commissie tot regeling tarieven van deurwaarders en notarissen bij veilingen (1951-1954)*

Deze commissie adviseerde de minister van Justitie over de vraag in hoeverre en op welke wijze een bevredigender regeling kon worden getroffen ten aanzien van de honorering van notarissen en deurwaarders voor hun verplichte tussenkomst bij veilingen.

2.1.4   *Commissie van deskundigen welke de Minister van Justitie adviseert over het ondernemingsplan (1999-)*

In de Wna is de bepaling opgenomen dat de verzoeker een ondernemingsplan dient op te stellen. In dit ondernemingsplan moet in ieder geval blijken dat de verzoeker over voldoende financiële middelen geschikt om een kantoor te houden dat voldoet aan de eisen van het ambt. Over het ondernemingsplan wordt door een Commissie van deskundigen advies uitgebracht. Dit advies wordt in het als bijlage ondernemingsplan opgenomen. De commissie wordt dan ook niet als aparte actor in dit RIO opgenomen.

2.1.5   *Commissie voor geschillen van de Stichting Notarieel Pensioenfonds (1954-)*

Bij wet van 16 september 1954 is de Commissie voor geschillen van de Stichting Notarieel Pensioenfonds in het leven geroepen. De commissie heeft als taak te bemiddelen tussen het fonds, dat pensioen verleend aan notarissen en kandidaat-notarissen, en de deelnemers aan het pensioenfonds.

2.1.6   *Commissie voor het notariaat (Commissie Pitlo)(1947-1955)*

Deze commissie stelde op verzoek van de minister van Justitie wetsontwerpen ‘houdende regelen tot invoeren van een leeftijdsgrens voor notarissen en oprichting van een notarieel pensioenfonds’ op. Tevens stelde de commissie een ontwerp op voor de stichtingsbrief en een ontwerp-reglement voor een pensioenfonds voor notarissen. In 1955 verscheen het rapport over de invoering van een leeftijdsgrens voor notarissen.

2.1.7   *Commissie welke tot taak heeft van advies te dienen omtrent de vraag welke bescheiden tezamen met het protocol dienen te worden overgedragen aan de opvolger van een ontslagen of overleden notaris (1954-?)*

Deze in 1954 ingestelde commissie had tot taak te adviseren welke bescheiden tezamen met het protocol dienen te worden overgedragen aan de opvolger van een ontslagen of overleden notaris.

2.1.8   *Centraal Bureau van Bijstand (CBB)(1945-1999)*

Het Centraal Bureau van Bijstand (CBB) werd in 1933 door de minister van Justitie opgericht. Het was haar taak de kamers van toezicht bij te staan in het nakomen van de verplichting voor notarissen om een boekhouding bij te houden. De notarissen waren verplicht hun boekhouding aan de deskundigen van het CBB ter inzage te geven. Het personeel van het in Utrecht gevestigde Bureau werd door de minister van Justitie benoemd. Het CBB werd in 1999 opgevolgd door het Bureau Financieel toezicht (BFT).

2.1.9 *Kamer van toezicht (1945-)*

Het toezicht over de notarissen en de kandidaat-notarissen, alsmede de tuchtrechtspraak, wordt uitgeoefend door de in 1904 de minister van Justitie ingestelde kamers van toezicht. De kamers zijn belast met het toezicht op de naleving van de bepalingen van de Wet op het notarisambt, van de op grond daarvan uitgevaardigde AMvB's en ministeriële regelingen, alsmede van de verordeningen en andere besluiten van de KNB. De kamers zijn bevoegd bepaalde disciplinaire maatregelen te nemen.

Notarissen of kandidaat-notarissen zijn aan tuchtrechtspraak onderworpen indien zij handelingen verrichten, of juist nalaten, welke in strijd zijn met de bepalingen van de Wna of op deze wet berustende verordeningen. Voorbeelden zijn onpartijdigheid, de verplichting tot voorlichting en waarschuwing van partijen, het verrichten van betalingen niet dan nadat cliënten toestemming hebben gegeven en een incorrecte bejegening van zijn cliënten.

In de hoofdplaats van ieder arrondissement is een kamer van toezicht gevestigd, wier rechtsgebied samenvalt met dat van de rechtbank in het desbetreffende arrondissement. Elke kamer bestaat uit een voorzitter en vier leden. De president van de rechtbank van het arrondissement waar de kamer van toezicht is gevestigd, is voorzitter van deze kamer. Twee leden worden benoemd door de minister van Justitie voor een periode van vier jaar. De overige twee leden - derhalve altijd een minderheid - moeten notaris of kandidaat-notaris zijn.

In het kader van het toezicht kan de kamer van toezicht een onderzoek instellen. De kamer kan, indien een klacht over een notaris gegrond wordt geacht, een notaris of (kandidaat-)notaris waarschuwen, berispen, tijdelijk schorsen of in het uiterste geval uit het ambt ontsetten. In de wet op het notarisambt van 1842 bestond de mogelijkheid tot schorsing nog niet. Tegen een beslissing van de kamer van toezicht kan hoger beroep worden ingesteld. De kamer van toezicht kan de uitoefening door een (kandidaat-)notaris van een nevenbetrekking ongewenst verklaren.

2.1.10 *Werkgroep Associaties Notariaat (1983-1986)*

De Werkgroep Associaties Notariaat onderzocht het verschijnsel van de associatie en de associatieve standplaats. De werkgroep diende de juridische aspecten en de praktische gevolgen van de associatie van het notariaat te onderzoeken en voorstellen te formuleren die konden leiden tot het stellen van regels betreffende het aangaan van associaties. In 1986 verscheen het eindrapport van de werkgroep.

2.2 Actoren onder de zorg van de minister van Economische Zaken (EZ)

2.2.1 *Minister van Economische Zaken (EZ)*

Gedurende drie jaar na inwerkingtreding van de Wna in 1999 stelden de minister van Justitie en de minister van Economische Zaken jaarlijks bij ministeriële regelingen tarieven of een tarievenstelsel vast ter bepaling van het honorarium dat de notaris de cliënt in rekening mocht brengen. Het was de notaris verboden gedurende deze overgangsregeling de cliënt een honorarium in rekening te brengen dat niet in overeenstemming was met die ministeriële regeling. Tijdens de overgangsperiode brachten de ministers verslag uit aan de Staten-Generaal over de gevolgen van de overgangsregeling.

2.3 Actoren onder de zorg van de minister van Financiën

2.3.1 *Minister van Financiën (1999)*

Samen met de minister van Justitie verrichte de minister van Financiën diverse activiteiten in het kader van de vervanging van het Centraal Bureau van Bijstand (CBB) door het Bureau Financieel Toezicht (BFT) in 1999, naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wna. Dit betrof onder andere het bepalen welke vermogensbestanddelen van de Staat die aan het Centraal Bureau van Bijstand worden toegerekend, worden toebedeeld aan het BFT en welke medewerkers in dienst van het CBB worden aangesteld bij het BFT.

2.4 Overige

2.4.1 *Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)(1997-)*

Alle in Nederland gevestigde (kandidaat-)notarissen zijn lid van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). Zij heeft tot taak de beroepsuitoefening door de leden en hun vakbekwaamheid te bevorderen en het zorgdragen van het aanzien van het notariaatsambt. De KNB kan verordeningen en reglementen vaststellen, bijv. ten aanzien van beroeps- en gedragsregels en stages. Deze behoeven de goedkeuring door de minister van Justitie. Als publiekrechtelijke beroepsorganisatie heeft de in 1997 in het leven geroepen KNB een eigen selectielijst (*Stcrt.* 2005, 212).

N.B. In dit RIO is één handeling van de KNB opgenomen, betreffende het inrichten en bijhouden van het Centraal Testamentenregister. Sinds januari 2007 heeft de KNB deze taak van de minister van Justitie overgenomen.

2.4.2 *Commissie van toezicht (1999-)*

De commissie van toezicht heeft de taak toezicht te houden op de opleiding voor de kandidaat-notarissen en op het examen. De handelingen van deze actor zijn opgenomen in de selectielijst van de KNB.¹

3 Notarissen

3.1 Inleiding

Het ambt van notaris houdt de bevoegdheid in om authentieke akten te verlijden in de gevallen waarin de wet dit aan hem opdraagt of een partij zulks van hem verlangt en andere in de wet aan hem opgedragen werkzaamheden te verrichten. In de meeste gevallen verlangt de cliënt een notariële akte omdat de wet voor een bepaalde rechtshandeling een notariële akte voorschrijft, bijvoorbeeld bij de overdracht van onroerend goed, vestiging van een hypotheek, oprichting van een N.V. of B.V., het opstellen van een testament, huwelijkse voorwaarden. Daarnaast verricht de notaris nog een groot aantal andere werkzaamheden, die niet op de wet zijn gebaseerd. Hiertoe behoren het geven van juridische adviezen en het verzorgen van aangiften voor belastingen. Tot het voeren van de titel notaris is uitsluitend bevoegd hij die als zodanig is benoemd en beëdigd en die niet gedefungeerd is. Voorkomen dient te worden dat akten door niet-bevoegde personen zijn gepasseerd.²

In 1842 werd de wet op het notarisambt vastgesteld (Stb. 1842, 20). De wet, in grote mate gebaseerd op de wetgeving die de Franse bezetter begin 19^e eeuw had doorgevoerd, beoogde betere waarborgen voor het publiek te scheppen. Er waren bepalingen opgenomen ten aanzien van onder andere de benoeming van notarissen, de beroepsvereisten en het toezicht op notarissen. In 1847 werd ter bepaling van het honorarium van notarissen een notariële tariefwet vastgesteld. De vermaatschappelijking van het notariaat kwam verder tot uiting in de wetwijziging van 1878 waarin het toezicht van de officier van Justitie over de notarissen werd verscherpt, de exameneisen werden verzaamd en een leertijd, of stage, als eis voor benoembaarheid werd gesteld.

In 1904 werden kamers van toezicht in het leven geroepen. Deze kamers werden belast met het houden van toezicht op notarissen en waren bevoegd disciplinaire maatregelen te nemen.

In 1954 voerde de minister van Justitie een leeftijdsgrens in voor het uitoefenen van het ambt van notaris. Terwijl volgens de wet van 1842 de notaris voor het leven benoemd was, betekende sindsdien het bereiken van de zeventigjarige leeftijd het afscheid van zijn ambtsuitoefening. In 1984 is de leeftijd verder verlaagd naar vijftien jaar.

Vanaf 1958 zijn een universitaire studie en een universitair doctoraal examen verplicht om toegang tot het ambt van notaris te verkrijgen. Het staatsexamen werd afgeschaft.

In de tweede helft van de 20ste eeuw werd vanuit het notariaat zelf steeds meer aangedrongen op een (grondige) herziening van de Wet op het Notarisambt. De wet moest herzien worden omdat de maatschappelijke context sterk was veranderd. Er bestond een spanningsveld tussen de hoge maatschappelijke kosten voor de dienstverlening v/e notaris als gevolg van zijn monopoliepositie tegenover de klacht van het notariaat dat de dienstverlening mbt onroerend goed weliswaar winstgevend was, maar dat de dienstverlening mbt het familierecht weinig opbrachten. De overheid wenste te komen tot een grotere toegankelijkheid tot het ambt van notaris.

Bij de herziening van de notariswet werd beoogd de marktwerking te vergroten en de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. Deze zienswijze moet in het licht worden gezien van de opkomende streven in de jaren tachtig naar decentralisatie, deregulering en privatisering. Voor het notariaat betekende dat vooral het streven om het standplaatsen- en benoemingsbeleid op te heffen. Hiertoe was het vrije notariaat de geëigende weg. De beroepsgroep, de Broederschap geheten, stond hier afwijzend tegenover en stelde dat kwaliteit en onpartijdigheid alleen gewaarborgd konden worden door een vestigingsregeling.³

Sinds 1 oktober 1999 is er een nieuwe Wet op het notarisambt (in het vervolg Wna te noemen). Deze vervangt de oude wet op het notarisambt van 1842 en de notariële tariefwet van 1847. De belangrijkste vernieuwingen liggen op het gebied van vrijere vestiging van notarissen, vrije tarieven en de omvorming van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) in een publiekrechtelijk lichaam met verordenende bevoegdheid.

In 2001 is wetgeving van kracht geworden houdende de erkenning van EU-hoger onderwijsdiploma's, teneinde aanvragers uit andere lidstaten van de EU toe te laten tot het beroep van kandidaat-notaris.

In vermoedelijk 2007 zal een ingrijpende wijziging van de Wna van kracht worden, betreffende de mogelijkheid het ambt van notaris in dienstbetrekking uit te oefenen. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan een al geruime tijd levende behoefte in de notariële praktijk aan een figuur die als notaris kan optreden zonder dat hij of zij als ondernemer optreedt. Een notaris in dienstverband is werkzaam bij een andere notaris maar beschikt wel over dezelfde bevoegdheden als zijn werkgever.

3.2 Algemene handelingen

3.2.1 *Nationaal*

3.2.1.1 *Beleidsontwikkeling en –evaluatie*

(1.)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid betreffende het beleidsterrein notarissen

Periode: 1945-

Product: O.a. beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen en evaluaties

Opmerking: De eigenlijke vaststelling van het beleid vindt plaats in de ministerraad.

Onder deze handeling valt ook:

het voeren van overleg met andere betrokken actoren op het beleidsterrein;

het voorbereiden van een standpunt ter inbrenging in de ministerraadsvergaderingen voor beraad en besluitvorming betreffende het beleidsterrein;

het voeren van overleg met / het leveren van bijdragen aan het overleg met het staatshoofd betreffende het beleidsterrein;

het voorbereiden van een Memorie van Toelichting op de Rijksbegroting het beleidsterrein;

het toetsen van de uitvoering van het beleid (evaluatie);

het leveren van commentaar op de recht- en doelmatigheidscontroles van de Algemene Rekenkamer op het beleidsterrein;

het aan een externe adviescommissie verzoeken om advies betreffende het beleidsterrein;

het informeren van het Kabinet van de Koningin over ontwikkelingen op het beleidsterrein;

het voorbereiden en vaststellen van het voorlichtingsbeleid

3.2.1.2 *Totstandkoming van wet- en regelgeving*

(2.)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgevingbetreffende het beleidsterrein notarissen

Grondslag:

Periode: 1945-

Product: Wetten, algemene maatregelen van bestuur, koninklijke besluiten

O.a. :

Bij handeling 2 als voorbeeld van produkten noemen : Besluit deeltijd notarissen (*Stb.* 1999, 227) en Regeling EG-verklaring kandidaat-notarissen (*Stcrt.* 2001, 177)
Opmerking: Het betreft hier alléén voorbereidingen waarvoor in de wet- en regelgeving geen grondslagen te vinden zijn

3.2.1.3 *Verantwoording van beleid*

(3.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het opstellen van periodieke verslagen over het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1945-
Product: Series jaarverslagen, kwartaalverslagen, maandverslagen
Opmerking: Het betreft hier alléén voorbereidingen waarvoor in de wet- en regelgeving geen grondslagen te vinden zijn

(4.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het beantwoorden van Kamervragen en het anderszins op verzoek incidenteel informeren van leden van of commissies uit de Kamers der Staten-Generaal betreffende het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1945-
Product: Brieven, nototies
Opmerking: Het informeren van de Commissies voor de Verzoekschriften valt binnen de omschrijving van de bovenstaande handeling

(5.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het beslissen op beroepschriften naar aanleiding van beschikkingen betreffende het beleidsterrein notarissen en het voeren van verweer in beroepschriftprocedures voor administratief rechterlijke organen
Periode: 1945-
Product: Beschikkingen, verweerschriften

3.2.1.4 *Informatieverstrekking*

(6.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen betreffende het beleidsterrein notarissen.
Periode: 1945 -
Product: Correspondentie

(7.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1945-
Product: Voorlichtingsmateriaal

3.2.1.5 *Onderzoek*

(8.)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het vaststellen van de opdracht en het eindproduct van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende het beleidsterrein notarissen.
Periode: 1945 -
Product: Offerte, brieven, rapport

(9.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het begeleiden van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende het beleidsterrein notarissen.
Periode: 1945 -
Product: Notities, notulen, brieven

(10.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het verzamelen en bewerken van gegevens ten behoeve van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1945-

(11.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het financieren van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1945-
Product: Rekeningen, declaraties

3.2.1.6 *Subsidie*

(12.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het verstrekken van subsidies aan personen, bedrijven en instellingen die actief zijn op het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1945-
Product:
Opmerking: Vanaf 1995 worden er geen subsidies meer verstrekt wanneer daarvoor geen wettelijke basis bestaat

3.2.1.7 *Instellen en opheffen van organisatie-eenheden en commissies*

(13.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het instellen, wijzigen en opheffen van organisatie-eenheden op het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1945-
Produkt; Besluit Instelling Centraal Bureau van Bijstand ex artikel 73a Wet op het Notarisambt (vervallen) (*Stb.* 1933, 292), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 418
Instelling Bureau Financieel Toezicht, Wna, art. 110 (*Stcrt.* 1999, 190)

(14.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het instellen en opheffen van commissies, raden, werkgroepen e.d. op het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1945-
Product: Instellingsbeschikking, o.a.:

Instellingsbesluit examencommissie voor de benoeming van notarissen, Wet op het notarisambt (vervallen), art. 11 (*Stb.* 1842, 20)
Instellen Commissie van deskundigen voor het beoordelen van een ondernemingsplan, Wna, art. 7, lid 2 (*Stb.* 1999, 190);
Voorlopige commissie monitoring notariaat (Commissie-Kok), 25 januari 1999.

(15.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het benoemen van de leden van commissies, raden, werkgroepen e.d. op het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1945-
Grondslag: O.a.:
Wet op het notarisambt vervallen), art. 11 (*Stb.* 1842, 20)
Wna, art. 128, lid 1 (*Stb.* 1999, 190);
Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds, art. 5, lid 2 (*Stb.* 1954, 407), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 354, *Stb.* 1997, 395;
Besluit ex artikel 24 Wet leeftijdsgrens notarisambt, art. 6 en 7 (*Stb.* 1955, 216)
Product: Benoeming

3.2.2 *Nederlandse inbreng in de Europese Unie*

(16.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het mede-voorbereiden van het vaststellen, wijzigen en intrekken van internationale regelingen betreffende het beleidsterrein Notarissen en het presenteren van Nederlandse standpunten in intergouvernementele organisaties
Periode: 1945-
Product: Internationale regelingen, nota's, rapporten

(17.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het detacheren/benoemen van ambtenaren bij de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EG.
Periode: 1958-
Product: Besluit

(18.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het voorbereiden van bijdragen aan expertgroepen van de Europese Commissie inzake het beleidsterrein Notarissen en het opstellen van verslagen over de geleverde bijdrage
Periode: 1958-

(19.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het opstellen van concept-informatiefiches over voorstellen, mededelingen en Groenboeken van de Europese Commissie op het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1958-
Produkt: Concept-fiches
Opmerking: De interdepartementale WBNC stelt de informatiefiches vast (de handeling hiervoor is opgenomen in het concept-RIO 'Gedane Buitenlandse Zaken').

(20.)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het voorbereiden van vergaderingen van Raadswerkgroepen met betrekking tot het beleidsterrein Notarissen en het opstellen van verslagen van deze vergaderingen
Periode: 1958-
Opmerking: – Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
– De handeling leidt bij het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot instructies; bij de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten.
- dit betreft de verslagen die de Nederlandse delegatie opstelt, en niet de vergaderverslagen. De vergaderverslagen vallen onder de archiefzorg van de Europese Unie.

(21.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het voorbereiden van vergaderingen van ad hoc groepen Raden/Attachés met betrekking tot het beleidsterrein Notarissen en het opstellen van verslagen van deze vergaderingen
Periode: 1958-
Opmerking: – Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
– De handeling leidt bij het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot instructies; bij de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten.
- dit betreft de verslagen die de Nederlandse delegatie opstelt, en niet de vergaderverslagen. De vergaderverslagen vallen onder de archiefzorg van de Europese Unie.

(22.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het voorbereiden van vergaderingen van het COREPER met betrekking tot het beleidsterrein Notarissen en het opstellen van verslagen van deze vergaderingen
Periode: 1958-
Opmerking: – Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
– De instructies voor de Nederlandse vertegenwoordiger in het COREPER worden vastgesteld in interdepartementaal overleg onder leiding van het ministerie van Buitenlandse Zaken.
– De handeling leidt bij het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot concept-instructies; bij de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten.
- dit betreft de verslagen die de Nederlandse delegatie opstelt, en niet de vergaderverslagen. De vergaderverslagen vallen onder de archiefzorg van de Europese Unie.

(23.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het voorbereiden van vergaderingen van ad hoc High Level groepen met betrekking tot het beleidsterrein Notarissen en het opstellen van verslagen van deze vergaderingen
Periode: 1958-
Opmerking: – Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
– De handeling leidt bij het eerstverantwoordelijke ministerie met name tot concept-instructies; bij de overige betrokken ministeries tot departementale standpunten.
- dit betreft de verslagen die de Nederlandse delegatie opstelt, en niet de vergaderverslagen. De vergaderverslagen vallen onder de archiefzorg van de Europese Unie.

(24.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het opstellen van departementale standpunten inzake agendapunten van Raadsvergaderingen met betrekking tot het beleidsterrein Notarissen en het opstellen van verslagen van Raadsvergaderingen
Periode: 1958-
Opmerking: - Nationale standpunten en onderhandelingsposities inzake agendapunten van Raadsvergaderingen komen tot stand in de Coördinatiecommissie voor Europese Integratie- en Associatieproblemen (CoCo).

(25.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het opstellen van departementale standpunten inzake algemene en op langere termijn spelende zaken van EU-belang inzake het beleidsterrein Notarissen
Periode: 1993-
Opmerking: Overleg hierover in de Coördinatiecommissie op Hoog Ambtelijk Niveau (CoCoHan) leidt tot algemene rapporten aan de betrokken ministers.

(26.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het voordragen van personen voor benoeming in een raadgevend comité, beheerscomité of reglementeringscomité
Periode: 1958-
Opmerking: De Raad benoemt de leden van de comités.

(27.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het opstellen en wijzigen van standpunten inzake door de Europese Commissie voorgestelde uitvoeringsbepalingen met betrekking tot het beleidsterrein Notarissen, die besproken worden in raadgevend comité, een beheerscomité of een reglementeringscomité, en het opstellen van verslagen van vergaderingen van deze comités.
Periode: 1958-
Opmerking: – Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
– Wanneer meerdere departementen betrokken zijn leidt het eerstverantwoordelijke ministerie het coördinatie-overleg.
– Onder deze handeling valt ook het opstellen van instructies voor de Nederlandse vertegenwoordigers in de comités.

(28.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het opstellen en wijzigen van standpunten over door de Europese Commissie genomen besluiten, maatregelen en onderhandelingen met derde landen met betrekking tot het beleidsterrein Notarissen, voorzover deze niet zijn vastgelegd in Raadsbesluiten en worden besproken in commissies en werkgroepen, en het opstellen van verslagen van vergaderingen van deze commissies en werkgroepen
Periode: 1958-
Opmerking: – Als onderdeel van de departementale standpuntbepaling kan overleg gevoerd worden met maatschappelijke groeperingen, zoals het georganiseerde bedrijfsleven.
– Wanneer meerdere departementen betrokken zijn leidt het eerstverantwoordelijke ministerie het coördinatie-overleg.
– Onder deze handeling valt ook het opstellen van instructies voor de Nederlandse vertegenwoordigers in de comités.

(29.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het opstellen van een plan ter implementatie van een door de Raad vast te stellen besluit
Periode: 1993-
Grondslag: Aanwijzingen voor regelgeving (1992, Stcrt. 230), nr. 334
Produkt: Implementatieplan
Opmerking: Het betreft hier plannen ter implementatie van richtlijnen en verordeningen die onderworpen zijn aan de samenwerkingsprocedure of de medebeslissingsprocedure (co-decisie) van Raad en Europees Parlement. Het implementatieplan moet binnen een maand nadat de Raad het gemeenschappelijk standpunt heeft vastgesteld voorgelegd worden aan de Werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen.

(30.)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het voordragen aan de Europese Commissie van deskundigen belast met de controle op de naleving van de bepalingen van communautaire besluiten betreffende het beleidsterrein Notarissen.
Periode: 1958-
Grondslag: Richtlijnen
Product: Besluit

3.3 **Ambt, bevoegdheid, benoeming en ontslag van de notaris**

3.3.1 ***Benoeming***

Tot notaris is slechts benoembaar hij⁴ die de Nederlandse nationaliteit bezit. Voor de benoembaarheid dient de kandidaat de vereiste academische opleiding te hebben voltooid, een stage van zes jaar bij een notariskantoor te hebben doorlopen, het examen van de beroepsopleiding met goed gevolg te hebben afgelegd, gedurende een al dan niet aaneengesloten periode van twee jaren binnen het tijdsbestek van drie jaren voorafgaande aan zijn verzoek om benoeming notariële werkzaamheden te hebben verricht, in het bezit te zijn van een goedgekeurd ondernemingsplan en een verklaring van goed gedrag. Voorts dient hij in het bezit te zijn van een verklaring van de kamers van toezicht in het arrondissement of de arrondissementen waar hij als kandidaat-notaris werkzaam is of is geweest, waaruit blijkt of hem een tuchtrechtelijke maatregel is opgelegd.⁵

Bij de wet op het notarisambt van 1842 golden deels dezelfde beroepsvereisten. In paragraaf 3.5 “De stage, de registratie van de werktijd en de beroepsopleiding van de kandidaat-notaris”, wordt nader ingegaan op de beroepsvereisten van het notarisambt.

Degene die voor benoeming in aanmerking wenst te komen dient bij de minister van Justitie een daartoe strekkend verzoek in, met opgave van de gemeente waar hij voornemens is zich te vestigen. Bij het verzoek legt hij bewijsstukken over waaruit blijkt dat hij aan bovenstaande voorwaarden voldoet. In het verzoek doet hij tevens opgave van het kantoor of de kantoren waar hij als kandidaat-notaris werkzaam is geweest.⁶ In de oude wet van 1842 diende de verzoeker te wachten totdat een standplaats werd opengesteld.

Op het verzoek wordt beslist binnen vijf maanden na ontvangst ervan. De minister van Justitie zendt een afschrift van het verzoek met de bijlagen aan het bestuur van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)⁷ in het arrondissement of de arrondissementen waar hij als kandidaat-notaris werkzaam is of is geweest, met het verzoek hem uiterlijk binnen drie maanden in kennis te stellen van eventuele aan hem bekende feiten of omstandigheden, welke naar hun oordeel tot weigering van het verzoek zouden kunnen leiden. Een benoeming kan uitsluitend worden geweigerd indien aan één of meer van de bovenstaande voorwaarden niet is voldaan, of wanneer een gegronde vrees bestaat dat hij in strijd zal handelen met de voor het notarisambt geldende regels. Een beschikking tot weigering van een benoeming wordt gegeven door de minister van Justitie. De verzoeker kan tegen een weigering van het verzoek in beroep gaan.⁸

Een notaris wordt bij koninklijk besluit benoemd. In het besluit wordt de plaats van vestiging aangegeven. De notaris legt binnen zes maanden na dagtekening van zijn benoeming voor de rechtbank in het arrondissement, waarin zijn plaats van vestiging (= gemeente)⁹ is gelegen, de eedsaflegging af. Als de eed niet tijdig is afgelegd, vervalt de benoeming.⁹ Bij de wet van 1842 kon de termijn van de eed per koninklijk besluit worden verlengd.¹⁰ De notaris is bevoegd met ingang van de dag na de eedsaflegging.

3.3.2 ***Ontslag***

Op grond van artikel 52 van de wet van 1842 kon een notaris in geval van ouderdom, een verslechterde geestelijke of lichamelijke toestand eervol per koninklijk besluit worden ontslagen. Dit besluit geschiedde op voordracht van de kamer van toezicht waar de standplaats van de notaris onder viel, nadat de notaris door deze was gehoord.¹¹

In de Wet op het notarisambt (Wna) uit 1999 is bepaald dat de notaris in geval van slechte lichamelijke of geestelijke toestand niet meteen wordt ontslagen, maar door de kamer van toezicht voor onbepaalde tijd in de uitoefening van zijn ambt wordt geschorst, met mogelijkheid van opheffing van de schorsing. In geval van blijvende ongeschiktheid voor de uitoefening van het ambt wordt hij, op voordracht van de minister van Justitie en nadat de kamer van toezicht is gehoord, bij koninklijk besluit ontslagen.¹²

Zie voor de contextbeschrijving betreffende het ontslaan van notarissen en andere tuchtrechtelijke maatregelen door de Kamer van toezicht paragraaf 3.10 “Toezicht over de notarissen en kandidaat-notarissen en de tuchtrechtspraak, alsmede het financiële toezicht”.

3.3.3   *Ondernemingsplan*

In de Wna is de bepaling opgenomen dat de verzoeker een ondernemingsplan dient op te stellen. In dit ondernemingsplan moet in ieder geval blijken dat de verzoeker over voldoende financiële middelen geschikt om een kantoor te houden dat in overeenstemming is met de eisen van het ambt en dat op redelijke gronden mag worden verwacht dat na drie jaren de praktijk kostendekkend kan worden uitgeoefend.¹³ Met deze bepaling wordt beoogd het ontstaan van kleine, financieel slecht lopende praktijken te voorkomen.

Over het ondernemingsplan wordt door een door de minister van Justitie benoemde Commissie van deskundigen advies uitgebracht. De Commissie is bevoegd in verband met het onderzoek van het ondernemingsplan inlichtingen in te winnen bij de KNB en het Bureau Financieel Toezicht.¹⁴ Het advies wordt als bijlage bij het ondernemingsplan gevoegd. Voor de advisering over het ondernemingsplan door de Commissie van deskundigen worden aan de verzoeker kosten in rekening gebracht.

Bij algemene maatregel van bestuur stelt de minister van Justitie nadere regels vast omtrent het ondernemingsplan, de samenstelling en de werkwijze van de Commissie van deskundigen welke de minister van Justitie adviseert over het ondernemingsplan en de wijze waarop de kosten van advisering over het ondernemingsplan worden berekend.

3.3.4   *Notarissen in dienstbetrekking*

Een notaris kan in dienstverband werkzaam zijn bij een andere notaris. Een kandidaat-notaris die niet als ondernemer werkzaam wil of kan zijn krijgt aldus meer toekomstperspectief. Bovendien is het als notaris in dienstbetrekking makkelijker om in deeltijd te werken. Op dit moment ligt een wetsvoorstel hieromtrent bij de Eerste Kamer.¹⁵ Met het wetsvoorstel wordt beoogd meer ervaren kandidaat-notarissen die het notariaat verlaten, voor het ambt behouden kunnen blijven. Op deze wijze gaat de binnen het notariaat aanwezige kennis niet verloren.

De notaris die in dienstverband werkzaam is, beschikt als notaris over dezelfde bevoegdheden als de notaris zoals deze thans functioneert. Het verschil met de huidige notaris is echter dat de notaris in dienstbetrekking werknemer is. Hij of zij zal in dienst treden bij een andere notaris. Voor het publiek zal geen verschil zichtbaar zijn tussen een notaris die ondernemer is en de notaris die in dienstverband werkzaam is.

De beëindiging van het dienstverband leidt niet tot een ontslag als notaris. Een notaris wordt voor het leven benoemd. Zodra de arbeidsovereenkomst eindigt, wordt de bevoegdheid van de notaris in dienstverband opgeschort tot er een nieuw dienstverband is of de notaris zich zelfstandig vestigt. Tijdens de schorsing mag de titel notaris niet worden gevoerd.¹⁶

Uit de arbeidsovereenkomst blijkt in ieder geval dat de verzoeker en zijn beoogd werkgever een professioneel statuut hebben getekend, de verzoeker een bepaald aantal uren werkzaam zal zijn en dat de mogelijkheid voor de notaris om na het einde van de arbeidsovereenkomst bij een andere notaris in dienst te treden of om zich zelfstandig als notaris te vestigen niet beperkt wordt. Over de arbeidsovereenkomst en het professioneel statuut wordt advies uitgebracht door de KNB.¹⁷

De notaris in dienstbetrekking die een arbeidsovereenkomst met een andere werkgever wil aangaan, dient hiertoe een verzoek in bij de minister van Justitie. In het verzoek doet hij opgave van de naam van de notaris dan wel de maatschap met wie hij een arbeidsovereenkomst wil aangaan. Indien de minister instemt met het verzoek, wijzigt hij bij beschikking het benoemingsbesluit en vermeldt daarin de naam en plaats van vestiging van de nieuwe werkgever.¹⁸

De bevoegdheid van de notaris die door beëindiging van de arbeidsovereenkomst geen werkgever heeft, is van rechtswege opgeschort. Indien de werkgever van de notaris in dienstbetrekking zich vestigt in een andere plaats en de notaris in dienstbetrekking heeft verklaard geen wijziging van plaats van vestiging te vragen, is de bevoegdheid van de laatste om het ambt uit te oefenen van rechtswege opgeschort met ingang van het tijdstip waarop de vestigingsplaats van de werkgever is gewijzigd. De werkgever geeft in bovengenoemde gevallen onverwijld kennis daarvan aan de kamer van toezicht.¹⁹

De notaris in dienstbetrekking die het ambt op basis van een ondernemingsplan wil uitoefenen, dient bij de minister van Justitie een daartoe strekkend verzoek in, met opgave van de gemeente waar hij voornemens is zich te vestigen. Bij het verzoek legt hij een ondernemingsplan over.²⁰

De notaris die op grond van de oude wet op het notarisambt uit 1842, dan wel de notaris die het ambt op basis van een ondernemingsplan uitoefent en die in dienstbetrekking wil zijn, dient bij de minister van Justitie een daartoe strekkend verzoek in. Bij het verzoek legt hij een arbeidsovereenkomst over.²¹

3.3.5 Vestigingsplaats

Op grond van de wet op het notarisambt van 1842 werd in het koninklijk besluit tot benoeming ook de plaats van vestiging aangegeven. De standplaatsen werden zodanig verdeeld, dat er tenminste twee notarissen per arrondissement waren gevestigd. Iedere notaris was verplicht in de hem aangewezen standplaats te wonen, zijn kantoor te houden en zijn akten te bewaren. Bij overtreding hiervan, kon hij voor een periode van ten hoogste zes maanden worden geschorst. Indien een notaris langer dan veertien dagen verlof wilde hebben, diende hij daar speciaal verlof voor aan te vragen. Bij overschrijding hiervan werd hij bestraft met een geldboete. In uiterste gevallen kon een dergelijk verzuim leiden tot ontzetting uit het ambt. Het was verboden voor een notaris buiten zijn ressort werkzaam te zijn. Op verzoek van de notaris in kwestie kon de standplaats gewijzigd worden, zij het dat deze wel binnen hetzelfde arrondissement gelegen moest zijn.

Bij algemene maatregel van bestuur werd het maximum aantal notarissen per arrondissement bepaald. Het maximum aantal notarissen in een arrondissement (de gebieden die onder een rechtbank vallen) mocht nooit meer bedragen dan één notaris per vierduizend inwoners.

Door de vrijere vestiging in de Wna van 1999 is het gesloten stelsel van notariële standplaatsen verlaten. De benoemingsprocedure is vereenvoudigd en houdt in dat de kandidaat-notaris benoemd wordt in de door hem gekozen plaats van vestiging. Dit is in tegenstelling met de oude wet waarin de minister van Justitie de standplaats bij een benoeming bepaalde. De kandidaat-notaris hoeft dus niet meer te wachten tot een standplaats wordt opengesteld. Binnen vijf maanden wordt op het verzoek beslist. Het protocol (de notariële verklaringen, minuten, registers, afschriften, reportaria en kaartsystemen die onder de notaris berusten²²) mag naar de nieuwe plaats van vestiging worden meegenomen, zolang deze niet in een ander arrondissement is gelegen.

3.3.6 Waarneming

Op verzoek van een notaris benoemt de voorzitter van de kamer van toezicht een of meer notarissen of, indien deze aan bepaalde voorwaarden voldoen, kandidaat-notarissen als vaste waarnemer. Dit verzoek geschiedt in geval van afwezigheid of verhindering van de notaris of wanneer de notaris niet in staat is zijn ambt uit te oefenen wegens ziekte. In de waarneming van het ambt van notaris wordt ook voorzien wanneer de notaris in geval van een tuchtrechtelijke schorsing zijn ambt niet mag uitoefenen. Voorts vindt waarneming van de notaris plaats in geval van ontslag of vestiging buiten het arrondissement waarin zijn vestigingsplaats is gelegen of indien hij overlijdt. Indien nodig treft de voorzitter van de kamer van toezicht een regeling omtrent het honorarium van de waarnemer.

De periode van waarneming kan niet langer zijn dan één jaar in geval van een volledige waarneming. Bij waarneming in deeltijd dient de notaris zijn ambt uit te oefenen gedurende minimaal het aantal uren per week dat bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld. De kamer van toezicht kan hiervan in bijzondere gevallen ontheffing verlenen.

Het notarisambt kan slechts worden waargenomen door degene die de 65-jarige leeftijd nog niet heeft bereikt.

Een kandidaat-notaris is slechts tot waarnemer benoembaar indien hij gedurende een al dan niet aaneengesloten periode van twee jaren binnen het tijdsbestek van drie jaren voorafgaande aan het verzoek om benoeming notariële werkzaamheden heeft verricht of het notarisambt heeft waargenomen, dan wel als notaris gedurende die periode het notarisambt heeft vervuld. Door kandidaat-notaris regelmatig waar te laten nemen tijdens de stage kan deze zich goed voorbereiden op zijn toekomstige positie als notaris.

Een notaris die in dienstbetrekking bij een werkgever werkzaam is, blijft in geval van afwezigheid, verhindering of ziekte van zijn werkgever bevoegd. Bij de andere gevallen waarin de waarneming van het ambt van notaris wordt voorzien (schorsing, ontslag, andere vestigingsplaats of overlijden), is de notaris in dienstbetrekking niet bevoegd tot uitoefening van het ambt, indien ten aanzien van hem slechts één notaris als werkgever optreedt, totdat een waarnemer is benoemd. Indien het de benoeming van een vaste waarnemer voor een notaris in dienstbetrekking betreft, wordt het verzoek door de in dienstbetrekking samen met zijn werkgever gedaan.²³

Zie voor de handelingen met betrekking tot de stage en beroepsvereisten ook paragraaf 3.5 “De stage, de registratie van de werktijd en de beroepsopleiding van de kandidaat-notaris”.

3.3.7 Overname notarispraktijk

Indien de notaris overlijdt, defungeert of zich vestigt buiten het arrondissement waarin zijn plaats van vestiging is gelegen zonder medeneming van zijn protocol, wijst de minister van Justitie, gehoord de kamer van toezicht, een notaris aan om het protocol en de overige notariële bescheiden over te nemen. Indien deze bescheiden moeten worden overgenomen door een nieuw benoemde notaris, kan de aanwijzing bij het koninklijk besluit van zijn benoeming plaatsvinden. In de Verordening overdracht protocol van 21 juni 2000 worden nadere voorschriften gegeven over de wijze waarop in geval van de overname van een notarispraktijk de overdracht en de overname van het protocol en de overige notariële bescheiden dienen te geschieden.²⁴

3.3.8 Register Kamer van toezicht

De kamer van toezicht houdt een register waarin de namen van de in het desbetreffende arrondissement gevestigde notarissen, met de datum en plaats van hun geboorte, worden opgenomen en waarin tevens aantekening wordt gehouden van de datum van de benoeming, de datum van de eedsaflegging, de ingangsdatum van de bevoegdheid, de plaats van vestiging, de datum van ontslag

van rechtswege of op eigen verzoek dan wel de datum van overlijden. Ook wordt een register gehouden waarin de namen van de bevoegde waarnemers zijn opgenomen en aantekening wordt gemaakt van het begin en het einde van de waarnemingstermijn. Direct na het eedsaflegging laat de notaris zich bij het register inschrijven.

De kamer is verplicht op hun verzoek aan belanghebbenden tegen de kostende prijs inzage in het register te verlenen. De belanghebbende kan zich aldus ervan vergewissen dat bij het passeren van de akte, waarbij hij partij was, de notaris of waarnemer bevoegd was.

Bij algemene maatregel van bestuur kan de minister van Justitie nadere regels stellen betreffende de inrichting van het register van de kamer van toezicht en de wijze waarop het wordt bijgehouden. Zie voor nadere uitleg met betrekking tot de kamer van toezicht paragraaf 3.10 "Toezicht over de notarissen en kandidaat-notarissen en de tuchtrechtspraak, alsmede het financiële toezicht".

3.3.9 Nevenfuncties

Bij de oude wet van 1842 was bepaald dat alleen in bijzondere gevallen toestemming werd verleend aan notarissen om in bijzondere gevallen betrekkingen van enig plaatselijk bestuur uit te oefenen, met andere woorden nevenfuncties te vervullen. Voorkomen diende te worden dat er belangenverstremeling en onverenigbaarheid van betrekkingen zou kunnen ontstaan. Men moet hierbij denken aan functies bij de politie, de rechterlijke macht en de belastingdienst.

3.3.10 Invoering leeftijdsgrens

De benoeming tot notaris was voor het leven. In 1954 werd met de Wet leeftijdsgrens voor het notarisambt een leeftijdsgrens van zeventig jaar ingevoerd. Dit was het product van de algemene maatregel van bestuur waarmee de minister van Justitie nadere regels vaststelde betreffende de uitwerking van de Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt. In 1984 volgde de verlaging naar vijfenzestigjarige leeftijd.

3.3.11 Handelingen

Zie ook de algemene handelingen nr. 1 t/m 30

3.3.11.1 Benoeming en ontslag

(31)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het benoemen, het weigeren van een benoeming en het ontslaan van een notaris

Periode: 1945-

Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 2 en art. 52 (*Stb.* 1842, 20); Wet op het notarisambt, art. 3, lid 1; art. 8, lid 3; art. 14, lid 2; art. 27, lid 4 (*Stb.* 1999, 190); zoals gewijzigd *Stcrt.* 2007, art. 2, lid a en b; art. 7a; art. 8a; art. 10a; art. 13a

Product: Koninklijk Besluit, beschikking tot weigering

Opmerking: In het dossier bevinden zich ook stukken mbt:

- uittreksels uit geboorteregister
- gegevens mbt vakbekwaamheid
- verklaring goed gedrag
- referenties
- advies van commissie van deskundigen welke de minister adviseert over het ondernemingsplan (*Stb.* 1999, 190, art. 8, lid 2)
- advies van de kamer van toezicht

- aanwijzing tot de overname van het protocol en overige notariële bescheiden
  - arbeidsovereenkomst (incl. het advies van de KNB) indien een (kandidaat-) notaris in dienstbetrekking werkzaam is
- (N.B. zie voor de handeling mbt het schorsen van notarissen handeling 33 t/m 36)

(32)

Actor: Minister van Justitie
 Handeling: Het verlengen van de termijn voor het afleggen van de eed voor het ambt van notaris
 Periode: 1945-1999
 Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 18 en art. 76, lid 2 (*Stb.* 1842, 20)
 Product: K.B.

3.3.11.2 *Tuchtrechtelijke maatregelen*

(33)

Actor: Kamer van toezicht
 Handeling: Het waarschuwen, berispen, verlenen van ongevraagd verlof en voordragen tot afzetting van notarissen
 Periode: 1945-
 Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 50c (*Stb.* 1842, 20)
 Wet op het notarisambt, art. 103 (*Stb.* 1999, 190)
 Product: Waarschuwing, berisping, voordracht, correspondentie
 Opmerking: Krachtens de nieuwe wet op het notarisambt is de kamer bevoegd notarissen te schorsen of zelf uit het ambt te ontzetten. Zie ook handeling 35.

(34)

Actor: Kamer van toezicht
 Handeling: Het behandelen van klachten over notarissen of kandidaat-notarissen
 Periode: 1984-
 Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 50, sub bb en c en d (*Stb.* 1984, 421)
 Wet op het notarisambt, art. 93, lid 1 en art. 103, lid 1, art. 106, lid 1, 108, lid 2 (*Stb.* 1999, 190)
 Product: (Afschriften van) correspondentie, beslissingen, schikkingen
 Opmerking: Activiteiten in het kader van klachtenbehandeling:

- het (on-)gegrond verklaren van klachten
- het opleggen van tuchtmaatregelen aan notarissen of kandidaat-notarissen.
- het openbaar maken van tuchtmaatregelen
- het treffen van schikkingen tussen beklaagde en klager

(35)

Actor: Kamer van toezicht
 Handeling: Het schorsen of uit zijn ambt ontzetten van een notaris
 Periode: 1999-
 Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 26 en 27, lid 1, art. 103, lid 1, art. 106, lid 1, art. 108, lid 2 (*Stb.* 1999, 190)
 Product: Beslissing, proces-verbaal, correspondentie, bevestiging, uitspraak gerechtshof A'dam

(36)

Actor: Minister van Justitie
 Handeling: Het voordragen van een koninklijk besluit tot opheffing van schorsing of tot ambtsherstel van een notaris, of tot herstel van de bevoegdheid van een kandidaat-notaris
 Periode: 1999-
 Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 109, lid 2 (*Stb.* 1999, 190)

Product: Koninklijk Besluit, voordracht, advies, correspondentie

3.3.11.3 *Ondernemingsplan*

(37)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels omtrent
a. het ondernemingsplan
b. de samenstelling en de werkwijze van de Commissie van deskundigen welke de Minister van Justitie adviseert over het ondernemingsplan
c. de wijze waarop de kosten van advisering over het ondernemingsplan worden berekend

Periode: 1999-

Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 7, lid 4 (*Stb.* 1999, 190)

Product: AMvB's

Opmerking: In het ondernemingsplan wordt het advies van Commissie van deskundigen voor het beoordelen van een ondernemingsplan als bijlage opgenomen

3.3.11.4 *Vestigingsplaats*

(38)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur bepalen van het maximum aantal notarissen per arrondissement

Periode: 1945-1999

Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 3 (*Stb.* 1842, 20)

Product: KB van 29 september 1892 (*Stb.* 228); KB van 20 februari 1924 (*Stb.* 53); KB van 24 maart 1934 (*Stb.* 120)

(39)

Actor: Werkgroep Associaties Notariaat

Handeling: Het onderzoeken van het verschijnsel van de associatie en de associatieve standplaats en de juridische aspecten en de praktische gevolgen van de associatie van het notariaat en het adviseren over het stellen van regels betreffende het aangaan van associaties

Periode: 1983-1986

Grondslag: Instellingsbesluit, 21 maart 1983

Product: Advies

(40)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het vaststellen van regels voor de overgangperiode van de oude naar de nieuwe Wet op het notarisambt met betrekking tot het maximum aantal notarissen dat in ieder arrondissement kan worden benoemd

Periode: 1999-

Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 124 (*Stb.* 1999, 190)

Product: Regelgeving

(41)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het wijzigen van de plaats van vestiging van een notaris, al dan niet op zijn verzoek, of het weigeren van een verzoek tot wijziging van standplaats

Periode: 1945-

Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 4 (*Stb.* 1842, 20); Wet op het notarisambt, art. 10, lid 1 en 6 (*Stb.* 1999, 190)

Product: Koninklijk Besluit, ministeriële beschikking
Opmerking: Met de nieuwe wet op het notarisambt in 1999 gebeurt dit bij ministeriële beschikking. In de oude wet gebeurde zulks bij Koninklijk Besluit. Onder plaats van vestiging wordt verstaan : de gemeente waar de notaris zich zal vestigen.

(42)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het verlenen van een vergunning aan de notaris om buiten zijn standplaats te wonen
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art.5 (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1878, 29, *Stb.* 1904, 283, *Stb.* 1956, 4, *Stb.* 1993, 242
Product: Koninklijk Besluit
Opmerking: Normaliter was de notaris verplicht zijn standplaats ook als woonplaats te hebben. In het besluit van bovenstaande handeling staat de woonplaats met name genoemd en de voorwaarden die van toepassing zijn om buiten de standplaats te mogen wonen.

3.3.11.5 *Overname notarispraktijk / waarneming*

(43)

Actor: Commissie welke tot taak heeft van advies te dienen omtrent de vraag welke bescheiden tezamen met het protocol dienen te worden overgedragen aan de opvolger van een ontslagen of overleden notaris
Handeling: Het adviseren van de minister van Justitie welke bescheiden tezamen met het protocol dienen te worden overgedragen aan de opvolger van een ontslagen of overleden notaris
Periode: 1951- (?)
Grondslag: Instellingsbesluit van 29 november 1954
Product: Advies

(44)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het, in geval een notaris overlijdt, defungeert of zich buiten het arrondissement vestigt waarin zijn plaats van vestiging is gelegen zonder medeneming van zijn protocol, aanwijzen van een notaris om het protocol en de overige notariële bescheiden over te nemen
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 15, lid 1 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Aanwijzing, beschikking, advies van de kamer van toezicht
Opmerking: Indien deze bescheiden moeten worden overgenomen door een nieuw benoemde notaris, kan de aanwijzing bij het koninklijk besluit van zijn benoeming plaatsvinden.

(45)

Actor: Kamer van Toezicht
Handeling: Het aanwijzen van een notaris of kandidaat-notaris ter vervanging van een notaris
Periode: 1945-
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 50. sub d, lid 4 (*Stb.* 1904, 283), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1931, 195 en *Stb.* 1984/421;
Art. 53, lid 1 (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1878, 29, *Stb.* 1904, 283;
Art. 63 (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1904, 283;
Wet op het notarisambt, art. 29, lid 2 (*Stb.* 1999, 190), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1999/30
Product: Beschikking, register
Opmerking: Onder deze handeling valt ook het benoemen van waarnemers.

(46)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van het minimaal aantal uren per week gedurende welke de notaris zijn ambt dient uit te oefenen bij waarneming in deeltijd
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 29, lid 3, (*Stb.* 1999, 190)
Product: AMvB

3.3.11.6 *Register Kamer van toezicht*

(47)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels betreffende de inrichting van het register van de kamer van toezicht en de wijze waarop het wordt bijgehouden
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 5, lid 5 (*Stb.* 1999, 190); *Idem*, art. 29, lid 8
Product: AMvB's, bijv. Besluit Kamers van toezicht notariaat (*Stcrt.* 1999, 246)
Opmerking: De kamer van toezicht houdt een register bij waarin de namen etc. van de in het desbetreffende arrondissement gevestigde notarissen worden opgenomen, alsmede een register waarin de namen van de bevoegde waarnemers zijn opgenomen. Direct na het eedsaflegging laat de notaris zich bij dit register inschrijven.

3.3.11.7 *Nevenfuncties*

(48)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het verlenen van toestemming aan notarissen om in bijzondere gevallen nevenfuncties in een plaatselijk bestuur uit te oefenen
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 8 (*Stb.* 1842, 20)
Product: Vergunningen
Opmerking: Beoogd werd belangenverstrengeling en onverenigbaarheid van betrekkingen te voorkomen.

3.3.11.8 *Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds*

(49)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het stellen van regels ter bepaling van de status van het kantoor waar een kandidaat-notaris werkzaam is
Periode: 1954-
Grondslag: Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds, art. 24 (*Stb.* 1954, 407), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1986, 637, *Stb.* 1990, 337, *Stb.* 1992, 441, *Stb.* 1994, 252, *Stb.* 1995, 354, *Stb.* 2000, 2001, 21
Product: Besluit ex artikel 24 Wet leeftijdsgrens notarisambt (*Stb.* 1954, 509), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1977, 255
Besluit ex artikel 24 Wet leeftijdsgrens notarisambt (*Stb.* 1955, 216)

(50)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van nadere regels ter uitwerking van de Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt
Periode: 1954-
Grondslag: Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds, art. 24 (*Stb.* 1954, 407), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 354 en *Stb.* 2000, 2001, 21
Product: Besluit ex artikel 24 Wet leeftijdsgrens notarisambt (*Stb.* 1954, 509), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1977, 255 en *Stb.* 1996, 286.
Besluit ex artikel 24 Wet leeftijdsgrens notarisambt (*Stb.* 1955, 216)
Wet houdende verlaging van de leeftijd waarop notarissen ontslag wordt verleend (*Stb.* 1983, 595)

(51)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het (op verzoek) aanwijzen van een instelling die behartiging van notariële belangen beoogt
Periode: 1955-
Grondslag: Besluit ex artikel 24 Wet leeftijdsgrens notarisambt, art. 2 en 3 (*Stb.* 1955, 216), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1977, 422
Product: Beschikking, verzoekschrift
Opmerking: De minister kan de aanwijzing intrekken indien de instelling niet meer voldoet aan de gestelde eisen (dit zijn: de instelling moet rechtspersoon zijn met volledige rechtsbevoegdheid, in Nederland woonplaats hebben en tot doel hebben de notariële belangen te behartigen).

3.4 De uitoefening van het notarisambt

De notaris is verplicht bij een kredietinstelling een of meer bijzondere rekeningen aan te houden op zijn naam met vermelding van zijn hoedanigheid, die uitsluitend bestemd zijn voor gelden, die hij in verband met zijn werkzaamheden als zodanig ten behoeve van derden onder zich neemt. Gelden die aan de notaris in verband met zijn werkzaamheden als zodanig ten behoeve van derden worden toevertrouwd, moeten op die rekening worden gestort. Ten laste van deze rekening mag de notaris slechts betalingen doen in opdracht van een rechthebbende. De minister van Justitie kan regels vaststellen met betrekking tot de wijze van berekening en uitkering van de rente van de op de bijzondere rekening gestorte gelden.²⁵ Het gaat hier om een bescherming van de financiële belangen van de cliënten, die erop moeten kunnen vertrouwen dat de bij de notaris gestorte gelden ten slotte ook terecht komen bij degenen voor wie ze bestemd zijn.

De notaris in dienstbetrekking maakt jaarlijks ten aanzien van zijn privé-vermogen, binnen vier maanden na afloop van het boekjaar een balans en een staat betreffende de inkomensopstelling op en stelt deze op papier. Tevens maakt de notaris in dienstbetrekking die beschikt over een of meer bijzondere rekeningen jaarlijks binnen vier maanden na afloop van het boekjaar een staat op betreffende de kwaliteitsrekening en zijn bewaringspositie en stelt deze op papier. Deze termijnen kunnen met twee maanden verlengd worden.²⁶

3.4.1 Handelingen

Zie ook de algemene handelingen 1 t/m 30

(52)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het stellen van regels met betrekking tot de wijze van berekening en uitkering van de rente van de op de bijzondere rekening gestorte gelden
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 25, lid 7 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Ministeriële regeling

3.5 De stage, de registratie van de werktijd en de beroepsopleiding van de kandidaat-notaris

Om het ambt van notaris op deugdelijke wijze te kunnen uitoefenen, dient aan een aantal strikte voorwaarden betreffende opleiding en beroepsvereisten te worden voldaan. In de loop der tijd is de wet- en regelgeving ten aanzien van opleiding en beroepsvereisten voor het notarisambt aangepast c.q. verscherpt, teneinde de belangen van de cliënten van notarissen beter te waarborgen. Bij algemene maatregel van bestuur stelt de minister van Justitie nadere regels vast met betrekking tot de beroepsvereisten voor het uitoefenen van het ambt van notaris.

De oude Wet op het notarisambt uit 1842 stelde dat iemand alleen dan tot notaris kon worden benoemd indien deze persoon de Nederlandse nationaliteit bezat en minimaal 25 jaar oud was. Tevens dienden er een verklaring van goed gedrag en het getuigschrift van het behalen van het notarieel examen afgegeven te worden. Voor het behalen van het notarieel examen was een grondige kennis van het recht, in het bijzonder van de wetten en besluiten op het notarisambt, vereist. De verzoeker moest tenminste drie jaar als kandidaat-notaris werkzaam zijn geweest.²⁷

De minister van Justitie stelde jaarlijks een examencommissie in en benoemde de leden van deze commissie. Bij de benoeming van de commissie werden ook de dag en de plaats waar het notarieel examen werd gehouden, bepaald. Bij algemene maatregel van bestuur stelde de minister van Justitie nadere voorschriften vast betreffende het examen en de examencommissie voor de benoeming van notarissen.²⁸

In 1878 werden bij algemene maatregel van bestuur nadere voorschriften inzake het examen van kracht. De exameneisen werden verzwakt, en er werd een leertijd (=stage) bij een notariskantoor als eis voor benoembaarheid gesteld. Vanaf 1904 werd de eis gesteld dat degene die het notarieel examen wilde afleggen, over een voordiploma moest beschikken. De status van het notariaat onderging hierdoor een aanmerkelijke verhoging, aangezien nu een zekere algemene ontwikkeling noodzakelijk was, terwijl daarvoor iedereen toegang tot het examen had. In datzelfde jaar werd aan de kandidaat-notaris een officiële status verleend. De kandidaat-notaris kreeg de bevoegdheid tot vervanging, of waarneming, van een notaris.²⁹ Bij het verzoek tot plaatsing als notaris diende een verklaring van de kamer van toezicht te worden overgelegd van de duur van de tijdelijke waarneming door een kandidaat-notaris van een notariskantoor, dat tot het ressort van de betrokken kamers van toezicht behoort.³⁰

Vanaf 1958 zijn een universitaire studie en een universitair doctoraal examen in de rechten verplicht om toegang te krijgen tot het ambt van notaris. Het staatsexamen werd afgeschaft. De universitaire studie zou ruimere mogelijkheden en betere garanties bieden tot een goede vorming, terwijl tegelijkertijd het maatschappelijk aanzien van het notarisambt werd bevorderd. Met deze algemene maatregel van bestuur werd een betere waarborg voor de belangen van het publiek nagestreefd.³¹

Met de inwerkingtreding van de nieuwe wet op het notarisambt in 1999 heeft de beroepsopleiding een officiële, wettelijke status als benoembaarheidsvereiste gekregen. De Koninklijke Notariële

Beroepsorganisatie (KNB) draagt zorg voor een opleiding van kandidaat-notarissen gedurende de stage, na afloop waarvan een examen wordt afgenomen. De opleiding duurt ten hoogste drie jaar. De duur van de benoembaarheidsstage is gewijzigd in zes jaar in plaats van drie jaar. De KNB heeft een Verordening opleiding kandidaat-notarissen opgesteld (*Stcrt.* 2000, 182). Voor een uitgebreidere beschrijving zie ook de selectielijst van de KNB (*Stcrt.* 2005, 212).

De commissie van toezicht heeft de taak toezicht te houden op de opleiding voor de kandidaat-notarissen en op het examen. Bij verordening worden nadere regels gesteld omtrent het functioneren van de commissie van toezicht.³² De commissie bestaat uit vijf leden. Drie leden, waaronder de voorzitter, worden benoemd door de minister van Justitie, de andere leden door de KNB. De commissie is gevestigd ten kantore van de KNB in Den Haag. Jaarlijks brengt de commissie van toezicht aan de minister van Justitie en aan de KNB verslag uit over haar werkzaamheden. De handelingen van deze actor zijn opgenomen in de selectielijst van de KNB.³³

Teneinde onderdanen van lidstaten van de Europese Unie (EU) de mogelijkheid te geven het beroep van kandidaat-notaris in Nederland uit te oefenen, is de Regeling EG-verklaring Kandidaat-notarissen van kracht. Bij de aanvraag voor toelating tot het beroep van kandidaat-notaris in Nederland legt de aanvrager diverse bescheiden over, waaronder het diploma met gevolgde vakken en behaalde cijfers. Indien er tussen de door de aanvrager gevolgde hoger-onderwijsopleiding en de in Nederland voor de toelating van het beroep van kandidaat-notaris vereiste opleiding geen wezenlijke verschillen bestaan, verstrekt de minister van Justitie een EG-verklaring. Indien er wezenlijke verschillen bestaan, wordt een voorwaardelijke EG-verklaring verstrekt. In deze verklaring wordt aangegeven binnen welke termijn en voor welke vakken een proeve van bekwaamheid moet worden afgelegd.³⁴

3.5.1 *Handelingen*

Zie ook de algemene handelingen 1 t/m 30

3.5.1.1 *Beroepsvereisten*

(53)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels met betrekking tot de beroepsvereisten voor het uitoefenen van het ambt van notaris
Periode: 1945 -
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 12 (*Stb.* 1842, 20); Wet op het notarisambt, art. 6, lid 3 en 4 (*Stb.* 1999, 190)
Product: AMvB, *Stb.* 1878, 29
AMvB, *Stb.* 1904, 283
AMvB, *Stb.* 1937, 627, art. 4, lid 3
Besluit beroepsvereisten kandidaat-notaris (*Stb.* 1999, 228)

3.5.1.2 *Model getuigschrift*

(54)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het vaststellen van het model van het getuigschrift voor het behalen van het examen voor het ambt van notaris
Periode: 1945 – 1958
Grondslag: Besluit, houdende voorschriften ter uitvoering van artikel 14 van de Wet op het notarisambt (vervallen), art. 8 (*Stb.* 1878, 81), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1956, 54
Product: Model

3.5.1.3 *Examencommissie*

(55)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van nadere voorschriften betreffende het examen en de examencommissie voor de benoeming van notarissen
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 11 (*Stb.* 1842, 20)
Product: AMvB's : *Stb.* 1878, 29, zoals gewijzigd op 30 december 1904 (*Stb.* 1904, 283)
Opmerking: Dit betrof onder andere bepalingen inzake het examenprogramma, het aantal leden van de examencommissie en de vacatiegelden en reis- en verblijfkosten van deze leden.

3.5.1.4 *Waarneming*

(56)

Actor: Kamer van toezicht
Handeling: Het opstellen van een verklaring van de duur van tijdelijke waarneming door een kandidaat-notaris van een notaris-kantoor, dat tot het ressort van de betrokken Kamers van toezicht behoort
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 15 (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1878, 29, *Stb.* 1904, 283, *Stb.* 1956, 4
Product: Verklaring

(57)

Actor: Kamer van toezicht
Handeling: Het intrekken van de opdracht tot waarneming van een notaris aan een kandidaat-notaris
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 20, sub d, lid 2 en e, lid 1 (*Stb.* 1904, 283), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1931, 195
Product: Beslissing

(58)

Actor: Kamer van toezicht
Handeling: Het treffen van een regeling omtrent het honorarium van een notaris in het kader van een aanwijzing van waarneming
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 50, sub d, lid 5 (*Stb.* 1904, 283), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1931, 195 en *Stb.* 1984, 421)
Product: Beslissing

3.5.1.5 *EG-verklaring*

(59)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het verstrekken van (voorwaardelijke) EG-verklaringen aan onderdanen van lidstaten van de EU om het beroep kandidaat-notaris in Nederland uit te oefenen
Periode: 2001-
Grondslag: Regeling EG-verklaring Kandidaat-notarissen, art. 3, lid 1 (*Stcrt.* 2001, 177)
Product: (voorwaardelijke) EG-verklaring, beschikking, correspondentie

3.6 De akten, minuten, grossen en afschriften

In de Wet op het notarisambt (Wna) is een aantal (vorm)vereisten gesteld aan de notariële akten en het verlijden daarvan.

Een akte is een ondertekend geschrift, bestemd om tot bewijs te dienen. De notaris verklaart dat hij een de voor hem verschijnende persoon (in de praktijk genoemd : comparant) iets gevraagd heeft, een verklaring afgelegd heeft, of dat hij zelf de akte heeft getekend.

In verband met het tot stand brengen van een notariële akte gebruikt het notariaat vaak het woord 'verlijden', of 'passeren'. Minuten vormen het originele exemplaar van een notariële akte, de grossen zijn afschriften en uittreksels van notariële akten die in executoriale vorm zijn afgegeven, het afschrift is afgeleid van de minuut.

De akte vermeldt in ieder geval de naam, de voornamen en de plaats van vestiging van de notaris voor wie de akte wordt verleden. De akte vermeldt bovendien naam, voornamen, geboortedatum en -plaats, woonplaats, adres en burgerlijke staat van de natuurlijke personen die blijkens de akte daarbij als partij optreden. Indien de akte in tegenwoordigheid van getuigen wordt geleden, worden de naam, voornamen, geboortedatum en -plaats van iedere getuige vermeld. Ook de plaats, het jaar, de maand en de dag waarop de akte is verleden dient te worden vermeld.³⁵

De tekst van een akte moet goed leesbaar zijn en mag geen afkortingen bevatten. Ook moet de tekst zoveel mogelijk ononderbroken doorlopen. Getallen en tijdsaanduidingen dienen in schrijffletters te worden uitgedrukt. De inhoud van de akte wordt duurzaam op deugdelijk materiaal gesteld. Door de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) is een aantal verordeningen met betrekking tot aktepapier vastgesteld : Verordening aktepapier (*Stcrt.* 2000, 182), Reglement aktepapier (2005) en het Reglement beeldmerk (2005).

De akte wordt verleden in de Nederlandse taal. Indien partijen zulks verlangen, wordt de akte verleden in een vreemde taal. In voorkomende gevallen verschijnt mede een tolk, die de zakelijke inhoud van de akte vertaalt. De beëdiging van de tolk gebeurt door de rechtbank waar de zaak dient. Zie voor de handelingen de selectielijst Rechterlijke macht (*Stcrt.* 2003, 11).

Artikel 45, lid 2 van de Wna biedt de notaris de mogelijkheid om kennelijke schrijffouten en kennelijke misslagen ook na het verlijden van de akte te verbeteren door middel van een proces-verbaal, waarvan een afschrift aan partijen wordt gezonden.

Bij algemene maatregel van bestuur kan de minister van Justitie nadere regels stellen omtrent de gegevens en verklaringen welke in grossen, afschriften en uittreksels van akten dient te worden opgenomen en de wijze waarop elektronische afschriften en elektronische uittreksels van akten dienen te worden vervaardigd.

3.6.1 *Handelingen*

Zie ook de algemene handelingen 1 t/m 30

(60)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels omtrent de gegevens en verklaringen welke in grossen, afschriften en uittreksels van akten dienen te worden opgenomen en de wijze waarop elektronische afschriften en elektronische uittreksels van akten worden vervaardigd

Periode: 1999-

Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 53, lid 1 en 2 (*Stb.* 1999, 190)

Product: AMvB's

3.7 De kosten van de ambtelijke werkzaamheden

Voor zijn wettelijke werkzaamheden brengt de notaris zijn cliënten een bedrag in rekening. De notaris is verplicht om, indien de cliënt zulks verzoekt, het honorarium te specificeren.

Bij de wet van maart 1847 werden de tarieven vastgesteld voor het honorarium van notarissen.³⁶ De notarissen werden verondersteld te concurreren door een zo goed mogelijk product af te leveren, en niet door hun diensten tegen een lager tarief te verrichten dan hun buurman. In beginsel mochten de notarissen niet beneden de vaste tarieven gaan.³⁷ In 1934 werden de tarieven door de toenmalige Broederschap der Notarissen gefixeerd.

Bij de totstandkoming van de nieuwe Wet op het notarisambt (Wna) in 1999 hielden de tarieven van het notariaat de gemoederen flink bezig. Aanvankelijk was het de bedoeling van de regering om in het kader van de MDW-operatie (Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit) de tarieven meteen geheel vrij te laten en de prijsvorming aan de vrije markt over te laten. Pas indien duidelijk zou worden dat de toegankelijkheid en de continuïteit van het notariaat daadwerkelijk in gevaar zouden lopen, wilde de regering ingrijpen.³⁸

In de ogen van belangengroepen zoals de vereniging Eigen Huis en de Consumentenbond, waren de notariële tarieven, vooral voor onroerend goed-transacties, veel te hoog. Deze naar verhouding hoge kosten werden gecompenseerd doordat voor bepaalde werkzaamheden – met name testamenten en familiezaken – bewust een laag tarief werd berekend. Verwacht mocht worden dat lagere tarieven in de commerciële sfeer gepaard zouden gaan met hogere tarieven in de familiepraktijk.³⁹ De KNB pleitte voor vaststelling van de tarieven van overheidswege met behulp van het door haar ontwikkelde kostprijsvolgsysteem. Dit hield in dat het honorarium van de notaris gebaseerd moest zijn op de werkelijke kostprijs van de geleverde dienst. Om die kostprijs te bepalen was tijdschrijven noodzakelijk. Uiteindelijk werd een compromis bereikt in de vorm van een overgangsregeling.

Gedurende drie jaar na inwerkingtreding van de Wna in 1999 stelden de minister van Justitie en de minister van Economische Zaken jaarlijks bij ministeriële regelingen tarieven of een tarievenstelsel vast ter bepaling van het honorarium dat de notaris de cliënt in rekening mocht brengen. Het was de notaris verboden gedurende deze overgangsregeling de cliënt een honorarium in rekening te brengen dat niet in overeenstemming was met die ministeriële regeling. Tijdens deze periode was artikel 54 van de Wna, volgens welke bij algemene maatregel van bestuur tarieven dan wel regels voor het verrichten van ambtelijke werkzaamheden worden vastgesteld, niet van toepassing.⁴⁰

De tarieven werden zodanig vastgesteld dat een geleidelijke overgang werd bewerkstelligd naar een vrije tariefsvorming. Het oude tariefsysteem van de KNB vormde de basis voor de geleidelijke overgang naar de vrije tarieven.⁴¹

Door de minister van Justitie en de minister van Economische Zaken werd een monitoringscommissie ingesteld die tot taak had om gedurende de overgangsperiode ieder jaar aan de beide ministers te rapporteren over de gevolgen van de wet, in het bijzonder met betrekking tot haar doeltreffendheid inzake de bedrijfsvoering van het notariaat, de kwaliteit van de notariële dienstverlening, de continuïteit en de toegankelijkheid van het notariaat en de ontwikkeling van de tarieven. Deze voorlopige commissie monitoring notariaat, ook wel commissie-Kok geheten, moest eveneens beoordelen in hoeverre notariële tarieven bij AMvB vastgesteld dienden te worden indien zulks noodzakelijk was om de continuïteit van een toegankelijke notariële dienstverlening te waarborgen. De commissie bestond uit drie leden en had een onafhankelijke voorzitter.⁴² In 2003 publiceerde de commissie haar eindrapport.

Gedurende de overgangsperiode brachten de minister van Justitie en de minister van Economische Zaken verslag uit aan de Staten-Generaal over de gevolgen van de overgangsregeling betreffende de

continuïteit en de toegankelijkheid van de notariële dienstverlening. De jaarlijkse rapporten van de Commissie-Kok werden opgenomen in dit verslag.

Voor de familierechtpraktijk zijn de maximumtarieven blijven gelden. De voorzitter van de kamer van toezicht kan op verzoek van een belanghebbende wiens financiële draagkracht de in artikel 34 van de wet op de Rechtsbijstand genoemde bedragen niet overschrijdt, een in het desbetreffende arrondissement gevestigde notaris opdragen zijn ambtelijke werkzaamheden te verrichten tegen een bedrag waarvan de maximumhoogte bij ministeriële regeling wordt bepaald.⁴³ Het maximumtarief voor deze minder draagkrachtigen wordt bepaald op de grondslag van het gemiddelde van de in artikel 35 lid 4 van de Wet op de rechtshulpstand vermelde eigen bijdragen (m.i.v. 1 januari 2001 ca. 300 euro). Het maximumtarief geldt in principe per verrichting (akte). Reeds in de oude wet op het notarisambt uit 1842 was bepaald dat notarissen aan minder vermogenden tegen verminderd tarief werkzaamheden dienden te verrichten.⁴⁴

Voor cliënten die geen beroep kunnen doen op de in artikel 56, lid 1 genoemde ministeriële regeling voor minderdraagkrachtigen, maar ook geen vermogen van meer dan €226.890 hebben, geldt een tarief van maximum vier maal het tarief voor minderdraagkrachtigen. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop de hoogte van het eigen vermogen wordt bepaald.

De Commissie tot regeling tarieven van deurwaarders en notarissen bij veilingen adviseerde de minister van Justitie begin jaren vijftig over de vraag in hoeverre en op welke wijze een bevredigender regeling kon worden getroffen ten aanzien van de honorering van notarissen en deurwaarders voor hun verplichte tussenkomst bij veilingen.

3.7.1   *Handelingen*

Zie ook de algemene handelingen 1 t/m 30

3.7.1.1   *Overgangperiode tussen oude en nieuwe Wet op het notarisambt*

(61)

Actor: Minister van Justitie en de minister van Economische Zaken
Handeling: Het gedurende drie jaar na inwerkingtreding van de wet op het Notarisambt jaarlijks bij ministeriële regelingen vaststellen van tarieven of een tarievenstelsel ter bepaling van het honorarium dat de notaris de cliënt in rekening brengt
Periode: 1999-2002
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 127, lid 2 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Ministeriële regels

(62)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het vaststellen van tarieven of een tarievenstelsel ter bepaling van het honorarium dat de notaris de cliënt in rekening brengt
Periode: 1999 -
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 56, lid 1 (*Stb.* 1999, 190)
Product: AMvB's, ministeriële regelingen, o.a.
                      - Regeling notariële tarieven familiepraktijk minderdaadkrachtigen 2006 (*Stcrt.* 2005, 250)

3.7.1.2   *Maximumtarieven*

(63)

Actor: Commissie tot regeling tarieven van deurwaarders en notarissen bij veilingen
Handeling: Het adviseren van de minister van Justitie omtrent de honorering van notarissen en deurwaarders voor hun verplichte tussenkomst bij veilingen
Periode: 1951-1954
Grondslag: Instellingsbesluit, 27 december 1951
Product: Advies

(64)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van regels met betrekking tot de wijze waarop de hoogte van het eigen vermogen van cliënten van notarissen wordt bepaald ten behoeve van het vaststellen van maximumtarieven in de familiepraktijk
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 56, lid 5 (*Stb.* 1999, 190)
Product: AMvB
Opmerking: Dit is van toepassing op cliënten die geen beroep hoeven te doen op de Regeling notariële tarieven familiepraktijk minder draagkrachtigen maar wier eigen vermogen niet hoger is dan €226.890.

(65)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het wijzigen van het maximumbedrag aan eigen vermogen voor de vaststelling van maximumtarieven in de familiepraktijk
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 56, lid 4 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Ministeriële regels
Opmerking: Dit gebeurt indien het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie daartoe aanleiding geeft.

(66)

Actor: Kamer van toezicht
Handeling: Het opdragen aan een notaris om zijn ambtelijke werkzaamheden te verrichten tegen een bedrag waarvan de maximumhoogte bij ministeriële regeling wordt bepaald
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 56, lid 1 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Beschikking, correspondentie

3.8 De notariële archieven

3.8.1 *Notariële archieven*

De notarissen zijn bij de wet verplicht de hun toevertrouwde protocollen (= de minuten, notariële verklaringen, registers, afschriften, reportaria en kaartsystemen) geordend en veilig te bewaren. Gezien de vertrouwelijkheid en gevoeligheid van de informatie spreekt dit voor zich. Op termijn worden notariële akten overgebracht naar algemene bewaarplaatsen en rijksarchiefbewaarplaatsen. Voor testamenten is een apart register in het leven geroepen.

Indien iedere notaris het gehele protocol van hemzelf en zijn voorgangers voor altijd zou moeten bewaren zou dit op grote praktische bezwaren stuiten. In de Wna is een geleidelijke overbrenging van de notariële protocollen naar de algemene bewaarplaatsen gevolgd door overbrenging naar het Nationaal Archief voorzien.

In de wet op het notarisambt van 1842 was bepaald dat in de hoofdplaats van elk arrondissement in het gebouw, alwaar de rechtbank zitting hield, een algemene bewaarplaats voor minuten, registers en reportoria diende te worden ingericht. Indien nodig kon de minister een ander gebouw aanwijzen. De algemene bewaarplaats stond onder toezicht van de kamers van toezicht.⁴⁵ Voor het overbrengen naar algemene bewaarplaatsen van alle onder hem berustende akten (minuten, registers en repertoria) had de notaris een machtiging nodig van de kamer van toezicht.

Zowel in de wet uit 1842 als de in de wet op het notarisambt van 1999 is bepaald dat de algemene bewaarplaatsen onder het toezicht van de kamer van toezicht vallen. Elk arrondissement heeft een algemene bewaarplaats voor de protocollen. De kamer van toezicht benoemt per arrondissement een notaris aan wie de bewaring van notariële stukken (=protocollen) wordt opgedragen, alsmede een notaris als diens plaatsvervanger. De bewaarder en de plaatsvervangend bewaarder hebben ten aanzien van de zich in de algemene bewaarplaats bevindende protocollen dezelfde bevoegdheden en verplichtingen als een notaris. De benoeming geldt voor een periode van vijf jaar en kan telkens met dezelfde termijn verlengd worden.

De notaris is bij schorsing, verlof, tijdelijke verhindering en in geval van verplaatsing naar een ander kanton, te allen tijde verplicht de door de kamer van toezicht aangewezen (kandidaat-)notaris vrije toegang tot zijn archief te verlenen.

Op grond van artikel 42 van de wet uit 1842 kon de minister van Justitie verlof verlenen aan anderen dan de onmiddellijk belanghebbende personen of hun erfgenamen inzage te nemen of afschriften of uittreksels te vorderen van notariële akten ouder dan zeventig jaar.

De notaris is bevoegd het gedeelte van de onder hem berustende protocollen dat ouder is dan 20 jaar over te dragen aan algemene bewaarplaatsen (in de wet van 1842 was deze termijn nog 30 jaar). Met de overbrenging van de protocollen naar de algemene bewaarplaats worden deze aan de staat toevertrouwd. De minister van Justitie is zorgdrager van de zich in algemene bewaarplaatsen bevindende archiefbescheiden, voorzover deze niet zijn overgedragen naar een rijksarchiefbewaarplaats. De overbrenging van de notariële protocollen naar de rijksarchiefbewaarplaatsen geschiedt dan ook op last en voor rekening van de minister van Justitie.⁴⁶ Deze overbrenging moet vijfenzeventig jaar na het te zijn opgesteld, plaatsvinden. Voor testamenten geldt een andere overbrengingstermijn, namelijk 100 jaar.

De minister van Justitie heeft in 1999 de Regeling overbrenging notariële archiefbescheiden naar de algemene bewaarplaats vastgesteld. Samen met de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap kan de minister nadere regels stellen over de overbrenging van protocollen naar de rijksarchiefbewaarplaatsen. In 1999 is de Regeling overbrenging notariële archiefbescheiden naar de Rijksarchiefbewaarplaats vastgesteld. De overbrenging geschiedt op last en voor rekening van de minister van Justitie, na overleg met de algemene rijksarchivaris en de kamer van toezicht in het arrondissement waar de algemene bewaarplaats is gelegen. De minister van Justitie en de kamer van toezicht ontvangen een verklaring waarin de voor overbrenging in aanmerking komende archiefbescheiden nader worden gespecificeerd.⁴⁷

Handelingen met betrekking tot het overdragen van notariële archiefbescheiden aan de rijksarchiefdienst zijn opgenomen in de selectielijst Cultuurbeheer (*Stcrt.* 2004, 208) en in de selectielijst van de KNB (*Stcrt.* 2005, 212)

3.8.2   *Centraal testamentenregister*

Voor archiefstukken betreffende testamenten, ook wel uiterste willen of laatste wilsbeschikkingen geheten, gelden ten opzichte van overige delen van de notariële protocollen andere bepalingen aangaande de overbrengingstermijn naar archiefbewaarplaatsen. Ook wordt er een apart register van testamenten bijgehouden.

Het Centraal Testamentenregister (CTR) in Den Haag houdt precies bij door welke persoon op welke datum bij welke notaris een testament is gemaakt. De notaris geeft deze gegevens op na het maken van een testament. De inhoud van het testament is niet bekend bij het CTR. Pas na iemands overlijden kan bij het Centraal Testamentenregister worden geïnformeerd of er een testament is. Als dat het geval is, kan bij de notaris die destijds het testament gemaakt heeft, of zijn opvolger, om meer informatie worden gevraagd. De notaris mag alleen informatie over een testament mag verstrekken aan de direct belanghebbende.

Het CTR vloeide voort uit de wet op het Testamentenregister uit 1918.⁴⁸ De zorg voor de inrichting en het bijhouden van dit register met alle akten betreffende uiterste wilsbeschikkingen en schenkingen van de gehele of gedeeltelijke nalatenschap kwam te berusten bij de minister van Justitie. Bij algemene maatregel van bestuur stelde de minister vast op welke wijze de benodigde gegevens voor het testamentenregister moesten worden verstrekt, alsmede de wijze waarop het indienen van aanvragen, het verstrekken van inlichtingen en de vergoedingen voor de aanvragen uit het testamentenregister werden geregeld.⁴⁹ Testamenten moesten, net als de overige archiefstukken van het protocol, na vijftenzeventig jaar worden overgedragen aan rijksarchiefbewaarplaatsen.

In 1977 werd de wet op het Testamentenregister ingetrokken en vervangen door de wet op het centraal testamentenregister. Nieuw was de bepaling dat aan een ieder kosteloos inlichtingen werden gegeven uit de gegevens van het testamentenregister ten aanzien van personen die zijn overleden. In de nieuwe wet was een bepaling opgenomen ten aanzien van het formulier volgens welke de notaris verplicht was opgave te doen aan het testamentenregister. De minister van Justitie verstrekt desgevraagd gegevens omtrent overleden personen aan de Belastingdienst.⁵⁰

De testamenten moeten pas als zij ouder zijn dan honderd jaar binnen een tijdvak van tien jaar naar het Nationaal Archief worden overgebracht. Voor de rest van het protocol blijft de oude overbrengingstermijn van vijftenzeventig jaar gelden. Bij iedere overbrenging naar de algemene bewaarplaats van protocollen dienen testamenten en de overige akten van elkaar te worden gescheiden.

Met ingang van 1 januari 2007 is de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) belast met de zorg voor de inrichting en het bijhouden van het centraal testamentenregister. De machtiging betekent dat de KNB bevoegd is tot het registreren van de desbetreffende gegevens, het controleren en verifiëren van deze gegevens, het beheer van de desbetreffende databank, het kosteloos verstrekken van gegevens uit het CTR, het innen van de leges, en alle overige taken die verband houden met de inrichting en het bijhouden van het CTR.⁵¹

3.8.3 *Handelingen*

Zie ook de algemene handelingen 1 t/m 30

3.8.3.1 *Notariële archieven*

(67)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het aanwijzen van een alternatief gebouw voor de inrichting van een algemene bewaarplaats der minuten
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 69, lid 1 (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1878, 29 en *Stb.* 1904, 283
Product: Aanwijzing

(68)

Actor: Kamer van toezicht
Handeling: Het aanwijzen van een (kandidaat-)notaris als bewaarder van de protocollen of als plaatsvervanger
Periode: 1945-
Grondslag: Wet op het Notarisambt (vervallen), art. 69, lid 2, 1 en 2 (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1878, 29 en *Stb.* 1904, 283;
Wet op het notarisambt, art. 57, lid 2 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Aanwijzing
Opmerking: De benoeming geldt voor een termijn van vijf jaar en kan telkens worden verlengd.

(69)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het verlenen van verlof aan anderen dan de onmiddellijk belanghebbende personen of hun erfgenamen inzage te nemen of afschriften of uittreksels te vorderen van notariële akten ouder dan zeventig jaar
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 42 (*Stb.* 1842, 20)
Product: Beschikking

(70)

Actor: Kamer van toezicht
Handeling: Het machtigen van een notaris alle onder hem berustende akten (minuten, registers en repertoria) over te brengen naar algemene bewaarplaatsen
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 71, lid 1 (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1904, 283
Product: Machtiging
Opmerking: Hier gold een overbrengingstermijn van dertig jaar.

(71)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het stellen van nadere regels voor de overbrenging van notariële archiefbescheiden naar algemene bewaarplaatsen
Periode: 1945-
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 69a (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1904, 283;
Wet op het notarisambt, art. 58, lid 3 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Regeling overbrenging notariële archiefbescheiden naar de algemene bewaarplaats (*Stcrt.* 1999, 181)

(72)

Actor: Minister van Justitie en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Handeling: Het stellen van nadere regels voor de overbrenging van notariële archiefbescheiden uit algemene bewaarplaatsen naar rijksarchiefbewaarplaatsen
Periode: 1945-
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 69a (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1904, 283
Wet op het notarisambt, art. 59, lid 2 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Regeling overbrenging notariële archiefbescheiden naar de Rijksarchiefbewaarplaats (*Stcrt.* 1999, 203)

3.8.3.2 *Centraal testamentenregister*

(73)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het beheren van het centraal testamentenregister
Periode: 1945-2006
Grondslag: Wet op het testamentenregister, art. 2 (*Stb.* 1918, 124; Wet op het centraal testamentenregister, art. 2 (*Stb.* 1977, 25)
Product: Register, kopie k.b. mbt naamswijziging en benoeming
Opmerking: Met ingang van 1 januari 2007 is de KNB belast met de zorg voor de inrichting en het bijhouden van het centraal testamentenregister.

(74)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het machtigen van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) tot het zorgdragen voor de inrichting en het bijhouden van het centraal testamentenregister
Periode: 2005-
Product: Besluit machtiging KNB tot zorg voor de inrichting en het bijhouden van het centraal testamentenregister, *Stcrt.* 2006, 137

(75)

Actor: Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)
Handeling: Het beheren van het centraal testamentenregister
Periode: 2006-
Grondslag: Besluit machtiging KNB tot zorg voor de inrichting en het bijhouden van het centraal testamentenregister, *Stcrt.* 2006, 137
Product: Register, kopie k.b. mbt naamswijziging en benoeming
Opmerking: Tot 2007 was de minister van Justitie belast met de zorg voor de inrichting en het bijhouden van het centraal testamentenregister.

(76)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van de wijze waarop de benodigde gegevens voor het testamentenregister aan de minister van Justitie worden verstrekt
Periode: 1945-1977
Grondslag: Wet op het testamentenregister, art. 2, (*Stb.* 1918, 124)
Product: AMvB van 27 juni 1918, (*Stb.* 434)

(77)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het vaststellen van een formulier volgens welke de notaris verplicht is uiterlijk de eerste werkdag volgende op die waarop de akte is verleden aan het testamentenregister opgave te doen van de volgende gegevens :
- de naam, de eerste drie voornamen en het aantal van de voornamen, de geboorteplaats en de geboortedatum van de persoon die de akte deed verlijden;
- de datum van de akte
Periode: 1977-
Grondslag: Wet op het centraal testamentenregister, art. 3 (*Stb.* 1977, 25)
Product: Formulier
Opmerking: In het register wordt ook het nummer opgenomen dat de minister van Justitie aan het kantoor van een notaris toekent

(78)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van de wijze waarop het indienen van aanvragen, het verstrekken van inlichtingen en de vergoedingen voor de aanvragen uit het testamentenregister worden geregeld

Periode: 1945-1977

Grondslag: Wet op het testamentenregister, art. 4(*Stb.* 1918, 124)

Product: AMvB van 27 juni 1918 (*Stb.* 434)

Opmerking: Met het van kracht worden van de nieuwe wet op het centraal testamentenregister in 1977 wordt aan een ieder kosteloos inlichtingen verstrekt uit de gegevens van het testamentenregister.

(79)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het aan door de minister van Financiën aan te wijzen inspecteurs van de rijksbelastingen verstrekken van de voor die dienst nodige gegevens omtrent overleden personen

Periode: 1977-

Grondslag: Wet op het centraal testamentenregister, art. 6 (*Stb.* 1977, 25)

Product: Correspondentie

(80)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van de hoogte van het recht dat op de inschrijving van een notariële akte wordt geheven en de wijze van inning daarvan

Periode: 1977 -

Grondslag: Wet op het centraal testamentenregister, art. 4.1 (*Stb.* 1977, 25)

Product: AMvB

Opmerking: Voor de betaling van het recht is de notaris aansprakelijk.

3.9 De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)

Alle in Nederland gevestigde notarissen en kandidaat-notarissen zijn lid van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). De KNB, in het leven geroepen in 1997, is gevestigd te Den Haag. De voorganger van de KNB was de Koninklijke Notariële Broederschap. Deze kwam voort uit een fusie in 1974 van de in 1843 opgerichte Koninklijke Broederschap der Notarissen en de in 1851 opgerichte Broederschap der Candidaat-Notarissen.

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie heeft tot taak de beroepsuitoefening door de leden en hun vakbekwaamheid te bevorderen.⁵² Haar taak omvat mede de zorg voor de eer en het aanzien van het notariaat. In de oude wet waren geen bepalingen opgenomen aangaande de KNB, omdat het een privaatrechtelijke vereniging was. Zij is bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet van rechtswege ontbonden. Volgens de nieuwe wet is de KNB een publiekrechtelijk lichaam, als bedoeld in artikel 134 van de Grondwet, met verordenende bevoegdheid, een publiekrechtelijke beroepsorganisatie (PBO). De KNB kan verordeningen vaststellen met betrekking tot onderwerpen waarvan de Wet op het notarisambt regeling of nadere regeling bij verordening voorschrijft. Voorbeelden zijn de Verordening bevordering vakbekwaamheid, de Verordening beroeps- en gedragsregels, het Mandaatbesluit onderwijs en examen en het Reglement stage. Verordeningen worden bekendgemaakt door publicatie in de Staatscourant.

Verordeningen van de KNB behoeven de goedkeuring door de minister van Justitie. Goedkeuring kan worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Van dit laatste is sprake indien de verordening bijvoorbeeld exorbitant hoge eisen stelt aan de opleiding of de vakbekwaamheid en aldus de toegang tot het ambt ongunstig beïnvloedt.⁵³

Besluiten van de ledenraad, van het bestuur of van andere organen van de KNB, voorzover het verordeningen betreft die niet op grond van artikel 91 van de Wet op het notarisambt rechtsgeldig tot stand zijn gekomen, kunnen binnen zes maanden na publicatie vernietigd worden. Vernietiging kan in ieder geval nog plaatsvinden gedurende een eventuele schorsing van het besluit, die maximaal één jaar kan duren.

Op het tijdstip van de inwerkingtreding van de Wet op het notarisambt op 1 oktober 1999 werd de vereniging genaamd Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie van rechtswege ontbonden en van rechtswege onder algemene titel opgevolgd door de KNB.⁵⁴

In het kader van deze overgangsregeling wees de minister van Justitie, na de mening van de vereniging genaamd Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie te hebben ingewonnen, personen aan die na de inwerkingtreding van de Wet op het notarisambt als voorzitter of als lid zitting hebben in het bestuur van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, de ledenraad en de ringbesturen voor een termijn van ten hoogste negentig dagen.⁵⁵

Als PBO is de KNB zorgdrager in de zin van de Archiefwet 1995. Zij is zelf verantwoordelijk voor het archiefbeheer. De handelingen betreffende de taken van de KNB zijn niet in dit BSD opgenomen, maar in een eigen selectielijst die de KNB heeft vervaardigd, 'Selectielijst voor de Koninklijke Notariële Broederschap / Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, 1975-'.⁵⁶ In dit RIO is voor de KNB één handeling opgenomen, met betrekking tot het beheren en bijhouden van het Centraal Testamentenregister (zie paragraaf 3.8.3.2 "Handelingen Centraal Testamentenregister").

3.9.1 Handelingen

Zie ook de algemene handelingen 1 t/m 30

(81)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het goedkeuren van verordeningen van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 91, lid 1 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Goedkeuring, afkeuring
Opmerking: De goedkeuring kan worden onthouden indien deze in strijd is met het recht of het algemeen belang.
Voorbeelden van verordeningen zijn: de Verordening beroeps- en gedragsregels, het Reglement Beroepsaansprakelijkheid 2004, de Stageverordening en de Verordening bevordering vakbekwaamheid.

(82)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het bij koninklijk besluit vernietigen van besluiten van de ledenraad, van het bestuur of van andere organen van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), voorzover het verordeningen betreft die niet op grond van artikel 91 van de Wet op het notarisambt rechtsgeldig tot stand zijn gekomen.
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 92 (*Stb.* 1999, 190)
Product: K.B.
Opmerking: Een besluit kan niet worden vernietigd, indien zes maanden zijn verstreken nadat het is bekendgemaakt. Vernietiging kan in ieder geval nog plaatsvinden gedurende een eventuele schorsing van het besluit, die maximaal één jaar kan duren.

(83)

Actor: Minister van Justitie

Handeling:	Het aanwijzen van personen die na de inwerkingtreding van de Wet op het notarisambt als voorzitter of als lid zitting hebben in het bestuur van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, de ledenraad en de ringbesturen voor een termijn van ten hoogste negentig dagen
Periode:	1999
Grondslag:	Wet op het notarisambt, art.132 (<i>Stb.</i> 1999, 190)
Product:	Benoeming
Opmerking:	Dit betrof een overgangsbepaling tussen de oude en de nieuwe wet. Binnen negentig dagen na inwerkingtreding van de wet (op 1 oktober 1999) dienden het bestuur, de ledenraad en de ringvergaderingen opnieuw te worden gekozen.

3.10 Het toezicht over de notarissen en kandidaat-notarissen en de tuchtrechtspraak, alsmede het financiële toezicht

3.10.1 Kamer van toezicht

Het toezicht over de notarissen en de kandidaat-notarissen wordt uitgeoefend door de kamers van toezicht (alsmede de tuchtrechtspraak). De kamers zijn belast met het toezicht op de naleving van de bepalingen van de Wet op het notarisambt, van de op grond daarvan uitgevaardigde AMvB's en ministeriële regelingen, alsmede van de verordeningen en andere besluiten van de KNB. De kamers zijn bevoegd bepaalde disciplinaire maatregelen te nemen. In zekere zin fungeren zij mede als bewakers van de goede gang van zaken en van de eer en het aanzien van het ambt.⁵⁷

Notarissen of kandidaat-notarissen zijn aan tuchtrechtspraak onderworpen indien zij handelingen verrichten, of juist nalaten, welke in strijd zijn met de bepalingen van de Wna of op deze wet berustende verordeningen.

Voorbeelden van beginselen die in de tuchtrechtspraak een rol spelen zijn : onpartijdigheid; het bijhouden van vakkennis ten einde aan de professionele eisen die het ambt met zich meebrengt te kunnen voldoen en herhaalde fouten te vermijden; het naleven van vormvoorschriften en het zorgvuldig formuleren van akten teneinde onnodige onduidelijkheden te voorkomen; de verplichting tot voorlichting en waarschuwing van partijen; het verrichten van betalingen niet dan nadat cliënten toestemming hebben gegeven; een incorrecte bejegening van zijn cliënten.⁵⁸

In de hoofdplaats van ieder arrondissement is een kamer van toezicht gevestigd, wier rechtsgebied samenvalt met dat van de rechtbank in het desbetreffende arrondissement. Elke kamer bestaat uit een voorzitter en vier leden. Er zijn twee plaatsvervangende voorzitters. De president van de rechtbank van het arrondissement waar de kamer van toezicht is gevestigd, is voorzitter van deze kamer. Twee leden worden benoemd door de minister van Justitie voor een periode van vier jaar (in de wet op het notarisambt uit 1842 was dit drie jaren). Een van die leden wordt benoemd uit de kantonrechters van de rechtbank die is gelegen binnen het rechtsgebied van de desbetreffende kamer van toezicht, het andere lid is de inspecteur van de Algemene wet inzake rijksbelastingen tot wier ambtsgebied het rechtsgebied van de desbetreffende kamer van toezicht behoort. Zij zijn bij hun aftreden herbenoembaar. De overige twee leden - derhalve altijd een minderheid - moeten notaris of kandidaat-notaris zijn. Deze leden, alsmede twee plaatsvervangende leden, worden voor de tijd van vier jaar (in de wet van 1842 was dit eveneens drie jaren) benoemd door de ringvergadering in het arrondissement van de desbetreffende kamer van toezicht en zijn eenmalig herbenoembaar.

Bij algemene maatregel van bestuur stelt de minister van Justitie nadere regels vast betreffende de inrichting van de kamers van toezicht en betreffende de uitoefening van haar werkzaamheden, alsmede de reis- en verblijfkosten van haar leden. Een voorbeeld hiervan is het Besluit kamers van toezicht notariaat (*Stb.* 1999, 246). Op grond van de wet van 1842 stelde de minister stelde het huishoudelijk

reglement van een kamer van toezicht vast. Elke kamer stelde zelf een reglement op.⁵⁹ In de Wna komt deze bepaling niet meer voor.

In het kader van het toezicht kan de voorzitter van een kamer spontaan of op verzoek van het bestuur van de KNB of het bestuur van het Bureau Financieel Toezicht (BFT) een onderzoek instellen. In het laatste geval is hij daartoe verplicht. De voorzitter van de kamer of de met het onderzoek belaste plaatsvervangende voorzitter kan een notaris of kandidaat-notaris te allen tijde de nodige inlichtingen vragen, alsmede inzage van stukken verlangen of de betrokkene uitnodigen voor een verklaring van bepaald gedrag. In het belang van het onderzoek kan zelfs inzage in de kantoor- of privé-administratie van de betrokken notaris verlangd worden. Ook kan de voorzitter of degene die het onderzoek leidt het BFT vragen een nader onderzoek in te stellen.

De voorzitter kan eveneens tot een onderzoek overgaan naar aanleiding van een mededeling van ambtenaren van de Rijksbelastingdienst. Deze ambtenaren van de Rijksbelastingdienst zijn verplicht de desbetreffende voorzitter van de kamer van toezicht in te lichten indien het vermoeden bestaat dat een notaris of kandidaat-notaris iets heeft gedaan of nagelaten dat aanleiding kan zijn voor een tuchtrechtelijke maatregel. Sinds de invoering van de Wet op het notarisambt in 1999 vallen ook kandidaat-notarissen onder het tuchtrecht.⁶⁰

Klachten tegen (kandidaat-)notarissen dienen steeds schriftelijk en met redenen omkleed te worden ingediend bij de kamer van toezicht waaronder de (kandidaat-)notaris ressorteert. De voorzitter van de kamer kan na een summier onderzoek de klacht terstond afwijzen indien hij van oordeel is dat deze kennelijk niet ontvankelijk, kennelijk ongegrond of van onvoldoende gewicht is. Ook kan de voorzitter de klager en de betrokken (kandidaat-)notaris oproepen de klacht in der minne te schikken. Hij brengt klachten, die niet in der minne worden opgelost of door hem worden afgewezen, ter kennis van de kamer. Tegen de beslissing van de voorzitter tot afwijzing van een klacht kan de klager bezwaar aantekenen bij de kamer van toezicht.⁶¹

De kamer van toezicht neemt een beslissing op basis van hoor en wederhoor, dat wil zeggen dat zowel de (kandidaat-)notaris als de klager gehoord worden. De behandeling door de kamer geschiedt in het openbaar. De kamer kan om gewichtige redenen bevelen dat de behandeling (gedeeltelijk) met gesloten deuren zal plaatsvinden.

Indien met betrekking tot de leden of plaatsvervangende leden van de kamers van toezicht die (kandidaat-)notaris zijn een klacht is ingediend, verzoekt de voorzitter de president van het gerechtshof te Amsterdam een andere kamer van toezicht aan te wijzen teneinde zich met de behandeling daarvan te belasten.

Tuchtrechtelijke maatregelen

De kamer van toezicht kan, indien zij oordeelt dat een tegen een notaris gerezen verdenking gegrond is, op grond van artikel 103 van de Wet op het notarisambt een van de volgende tuchtrechtelijke maatregelen opleggen :

- waarschuwing;
- berisping;
- schorsing (voor maximaal 6 maanden);
- ontzetting uit het ambt.

Deze maatregelen kunnen ook aan de kandidaat-notaris worden opgelegd. De tijdelijke respectievelijk permanente ontzegging van de waarnemingsbevoegdheid is de pendant van de schorsing respectievelijk ontzetting. Immers een kandidaat-notaris die niet meer bevoegd is waar te nemen kan nooit tot notaris worden benoemd.⁶²

In de wet van 1842 bestond de mogelijkheid tot schorsing nog niet. Een kamer van toezicht kan een notaris schorsen in geval van : verwaarlozing van ambtsplichten, wangedrag of onzedelijkheid, handelingen in strijd met de eer of waardigheid van het ambt. (Overigens kan een kamer een verdenking ook gegrond verklaren zonder oplegging van een maatregel).

In geval van oplegging van de maatregelen schorsing in de uitoefening van het ambt en ontzetting uit het ambt deelt de kamer van toezicht, nadat de uitspraak onherroepelijk is geworden, de betrokken notaris schriftelijk de datum mee waarop de maatregel van kracht wordt. Bij wijze van ordemaatregel kan de kamer van toezicht de onmiddellijke schorsing in de uitoefening van het ambt gelasten voor de duur van de behandeling van de klacht. Alvorens tot een dergelijke maatregel wordt overgegaan, dient aan drie vereisten te zijn voldaan :

- de klacht moet van ernstige aard zijn;
- er moet een kennelijk gevaar bestaan voor benadeling van derden;
- de voorzitter van de kamer moet een zeer ernstig vermoeden hebben van gegrondheid van de klacht.

Tegen een beslissing van de kamer van toezicht kan binnen dertig na de dag van verzending van het afschrift waarin de beslissing is opgenomen hoger beroep worden ingesteld bij het gerechtshof te Amsterdam. De uitspraak van het gerechtshof is bindend. In geval de kamer van toezicht van oordeel is, dat de feiten die tot de beslissing hebben geleid, van zodanige aard zijn, dat een ernstige aantasting van de eer en het aanzien van het notarisambt daarvan het gevolg is, kan zij ambtshalve de maatregel ontzetting uit het ambt opleggen.⁶³

In de oude wet bezat de kamer deze bevoegdheid nog niet. De kamer van toezicht kon alleen een voordracht tot afzetting doen en de feitelijke afzetting gebeurde door de strafrechter.

Op grond van artikel 109 van de Wna is de mogelijkheid geschapen om, indien bijzondere omstandigheden zulks wettigen, aan een notaris die is geschorst of uit het ambt is ontzet en aan de kandidaat-notaris die een ontzetting van waarnemingsbevoegdheid heeft gekregen, bij koninklijk besluit gratie te verlenen. Alvorens de minister van Justitie de voordracht tot een dergelijk besluit neemt, wint hij advies in van de kamer van toezicht of het gerechtshof die de maatregel heeft opgelegd.

Zie voor de handelingen van de kamer van toezicht met betrekking tot het waarschuwen, berispen, verlenen van ongevraagd verlof, het voordragen tot afzetting en het schorsen of uit zijn ambt ontzetten van een notaris, het behandelen van klachten over notarissen of kandidaat-notarissen, alsmede het voordragen door de minister van Justitie van een koninklijk besluit tot opheffing van schorsing of tot ambtsherstel van een notaris, of tot herstel van de bevoegdheid van een kandidaat-notaris, paragraaf 3.3.11.2 “Tuchtrechtelijke maatregelen”.

De notaris doet opgave aan de kamer van toezicht van het aanvaarden van en het beëindigen van een al dan niet bezoldigde nevenbetrekking. De kamer houdt een register waarin van iedere notaris de nevenbetrekkingen zijn vermeld. De gegevens van notarissen die niet meer binnen het arrondissement werkzaam zijn, blijven gedurende tien jaar in het register bewaard. Het register ligt voor een ieder kosteloos ter inzage. De kamer geeft aan een ieder op diens verzoek tegen de kostende prijs afschriften van of uittreksels uit hetgeen in het register ingeschreven is.⁶⁴

De kamer van toezicht kan de uitoefening door de (kandidaat-)notaris van een nevenbetrekking ongewenst verklaren. Een dergelijke beslissing kan zich voordoen indien de onpartijdigheid of onafhankelijkheid van de notaris in het geding is of dat de eer en het aanzien van het ambt wordt geschaad. Binnen zes weken na de dag van verzending van het afschrift van de beslissing kan de notaris tegen de beslissing in beroep gaan bij het gerechtshof in Amsterdam. Tegen de beslissing van het gerechtshof is geen cassatie mogelijk. Stelt de notaris geen beroep in of wordt het beroep afgewezen, dan dient hij de nevenbetrekking zo spoedig mogelijk te beëindigen.⁶⁵

3.10.2   *Centraal Bureau van Bijstand (CBB)*

Het Centraal Bureau van Bijstand werd in 1933 door de minister van Justitie opgericht om de kamers van toezicht bij te staan in de nakoming van de verplichting voor notarissen om een boekhouding bij te houden.⁶⁶ Het Centraal Bureau was gevestigd in Utrecht.

De notarissen waren gehouden hun boekhouding aan de deskundigen ter inzage te geven. Niet zelden bestond er bij notarissen tegenstand tegen de verplichting om inzage in de privé-boekhouding te geven. De oprichting van het Centraal Bureau beoogde ook te waarborgen dat notarissen geen persoonlijk voordeel trokken uit de hun toevertrouwde gelden. Hoewel het Centraal Bureau elk jaar slechts een twintig tot dertig notarissen kon controleren, moet de preventieve werking groot zijn geweest. De kosten welke het Centraal Bureau maakte voor het uitoefenen van het toezicht werden opgebracht door alle in Nederland gevestigde notarissen.

Het personeel van het Centraal Bureau werd door de minister van Justitie benoemd. Zij waren geen lid van de kamers van toezicht. Het Centraal Bureau bestond uit een voorzitter en tenminste twee deskundigen. Zij dienden te wonen in de plaats waar het Centraal Bureau van Bijstand was gevestigd. De minister van Justitie kon voor een bepaalde tijd vrijstelling verlenen van deze verplichting.

Jaarlijks bracht het Bureau verslag uit van haar werkzaamheden aan de minister van Justitie. In 1999 is het Bureau vervangen door het Bureau Financieel Toezicht.

3.10.3 Bureau Financieel Toezicht (BFT)

Sinds de inwerkingtreding van de nieuwe Wet op het Notarisambt op 1 oktober 1999 houdt het Bureau Financieel Toezicht (hierna : BFT) toezicht op de naleving door de notaris van de financiële verplichtingen die bij of krachtens de Wet op het Notarisambt, relevante verordeningen en ministeriële regelingen worden opgelegd. Het BFT is de opvolger van het Centraal Bureau van Bijstand en is eveneens te Utrecht gevestigd.⁶⁷

In het kader van de vernieuwing van de wetgeving op het notarisambt is besloten het financieel toezicht in een wettelijke regeling een zwaarder accent te geven dan vroeger het geval was. Anders dan zijn voorganger het Centraal Bureau van Bijstand heeft het BFT een minder ondergeschikte rol aan de kamer van toezicht. De minister van Justitie kan algemeen verbindende voorschriften of beleidsregels ten aanzien van de uitoefening van de taken van het BFT vaststellen. Naast deze algemeen verbindende voorschriften of beleidsregels kunnen bij algemene maatregel van bestuur andere taken worden opgedragen aan het BFT. In de toekomst zal daarvan wellicht nog gebruik worden gemaakt indien de maatschappelijke ontwikkelingen daarom vragen. Door de ruime formulering behoeft dan niet direct de wet te worden aangepast.⁶⁸

De minister van Justitie verleent subsidie aan het Bureau Financieel Toezicht voor de kosten van de exploitatie van het Bureau. De minister kan, indien het BFT zijn taken verwaarloost, zondig voorzieningen treffen. De minister doet hiervan terstond mededeling aan de Staten-Generaal.

Binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van de wet op het notarisambt in oktober 1999 en vervolgens elke vier jaar brengt de minister van Justitie verslag uit aan de Staten-Generaal over de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het functioneren van het Bureau Financieel Toezicht.⁶⁹

Het bestuur van het BFT, bestaande uit een voorzitter en vier leden, wordt door de minister van Justitie benoemd, geschorst en ontslagen. De voorzitter en één lid moeten over juridische deskundigheid beschikken; de andere leden moeten over financiële deskundigheid en ervaring beschikken. De leden van het bestuur worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen na aftreden terstond voor eenzelfde termijn eenmaal worden herbenoemd. Ook keurt de minister het bestuursreglement van het BFT goed.

Het BFT is een ZBO met rechtspersoonlijkheid en is, in de zin van de Archiefwet 1995, zelf zorgdrager voor het eigen archief. Net als in het geval van de KNB zijn daarom in dit RIO alleen de handelingen van de Minister van Justitie ten aanzien van het Bureau opgenomen.

3.10.4 Handelingen

N.B. de handelingen inzake het berispen, schorsen e.d. van een notaris zijn opgenomen bij paragraaf 3.3.11.2 “Tuchtrechtelijke maatregelen”.

Zie ook de algemene handelingen 1 t/m 30

3.10.4.1 Algemeen

(84)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het stellen van regels met betrekking tot het toezicht op de nakoming van de verplichting tot het voeren van een deugdelijke boekhouding
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 73, sub a, lid 3 (*Stb.* 1931, 195), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1984, 421
Product: Besluit Instelling Centraal Bureau van Bijstand ex artikel 73a Wet op het notarisambt (vervallen) (*Stb.* 1933, 292), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 418

3.10.5 Kamers van toezicht

3.10.5.1 Personeel

(85)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het benoemen van twee van de vier leden van de Kamers van toezicht en hun plaatsvervangers
Periode: 1945-
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 50a (*Stb.* 20); Wet op het notarisambt, art. 94, lid 3 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Benoemingsbesluit

(86)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het regelen van de wijze van benoeming van leden en plaatsvervangers van de kamers van toezicht
Periode: 1945-1999
Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 50, sub b, lid 1 (*Stb.* 1904, 283), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1909, 142
Product: Besluit instelling Kamers van toezicht ex artikelen 50 en 50 sub b van de Wet op het notarisambt (vervallen) (*Stb.* 1905, 270), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1906, 63, *Stb.* 1917, 581, *Stb.* 1922, 531, *Stb.* 1924, 472, *Stb.* 1933, *Stb.* 1933, 280, *Stb.* 1934, 247, *Stb.* 1935, 232, *Stb.* 1954, 441, *Stb.* 1956, 476, *Stb.* 1963, 23, *Stb.* 1963, 511, *Stb.* 1993, 399

3.10.5.2 Inrichting

(87)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur stellen van nadere regels betreffende de inrichting van de Kamers van toezicht en de uitoefening van de haar opgedragen werkzaamheden, alsmede de reis- en verblijfkosten van haar leden

Periode: 1945-

Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 50b (*Stb.* 1842, 20); Wet op het notarisambt, art. 94, lid 7 (*Stb.* 1999, 190)

Product: Besluit instelling Kamers van toezicht ex artikelen 50 en 50 sub b van de Wet op het notarisambt (vervallen) (*Stb.* 1905, 270), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1906, 63, *Stb.* 1917, 581, *Stb.* 1922, 531, *Stb.* 1924, 472, *Stb.* 1933, *Stb.* 1933, 280, *Stb.* 1934, 247, *Stb.* 1935, 232, *Stb.* 1954, 441, *Stb.* 1956, 476, *Stb.* 1963, 23, *Stb.* 1963, 511, *Stb.* 1993, 399, Besluit kamers van toezicht notariaat, *Stb.* 1999, 246

(88)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het goedkeuren van de huishoudelijke reglementen van de Kamers van toezicht

Periode: 1945-1999

Grondslag: Wet op het notarisambt (vervallen), art. 50b (*Stb.* 1842/20); Besluit instelling Kamers van toezicht ex artikelen 50 en 50 sub b van de Wet op het notarisambt (vervallen), art. 19 (*Stb.* 1905, 270), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1924, 472, *Stb.* 1997, 764

Product: Goedkeuring

3.10.5.3 *Toezicht*

(89)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het geven van opdrachten aan de Kamers van toezicht

Periode: 1945-1999

Grondslag: Besluit instelling Kamers van toezicht ex artikelen 50 en 50 sub b van de Wet op het notarisambt (vervallen), art. 24 (*Stb.* 1905, 270)

Product: Circulaire, brief

(90)

Actor: Kamer van toezicht

Handeling: Het verstrekken van tuchtrechtelijke verklaringen aan kandidaat-notarissen

Periode: 1999-

Grondslag: Besluit Kamers van toezicht notariaat, art. 7, lid 1 (*Stb.* 1999, 246)

Product: Tuchtrechtelijke verklaring

(91)

Actor: Kamer van Toezicht

Handeling: Het ongewenst verklaren van de uitoefening door een notaris van een nevenbetrekking

Periode: 1999-

Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 11, lid 2 (*Stb.* 1999, 190)

Product: Beslissing

3.10.6 *Centraal Bureau van Bijstand*

3.10.6.1 *Instelling*

(92)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het aanwijzen van een vestigingsplaats voor het Centraal Bureau van Bijstand

Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, *Stb.* 292, art. 2, tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Of:
Besluit instelling Centraal Bureau van Bijstand ex artikel 73a Wet op het notarisambt, (*Stcrt.* 1933, 292), art. 2, zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 418
Product: Besluit van 30 oktober 1933 betreffende toezicht op de boekhouding van notarissen (*Stcrt.* 1933, 213)

3.10.6.2 *Personeel*

(93)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het benoemen van de (vervangend) voorzitter van het Centraal Bureau van Bijstand
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit instelling Centraal Bureau van Bijstand ex artikel 73a Wet op het notarisambt, (*Stcrt.* 1933, 292), art. 2, zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 418
Product: Benoeming

(94)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het benoemen van twee (vervangende) deskundigen van het Centraal Bureau van Bijstand
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit instelling Centraal Bureau van Bijstand ex artikel 73a Wet op het notarisambt, art. 2 (*Stcrt.* 1933, 292), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 418
Product: Benoeming

(95)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het benoemen van het personeel van het Centraal Bureau van Bijstand
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 2 (*Stb.* 1933, 292) (tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de Wet op het notarisambt); Besluit instelling Centraal Bureau van Bijstand ex artikel 73a Wet op het notarisambt, art. 2 (*Stcrt.* 1933, 292), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 418
Product: Benoeming

(96)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het aan de voorzitter en de deskundigen van het Centraal Bureau van Bijstand voor een bepaalde tijd verlenen van vrijstelling van de verplichting in dezelfde plaats te wonen als waar het Centraal Bureau van Bureau gevestigd is
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 3 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Product: Besluit
Opmerking: In het besluit wordt tevens de woonplaats aangewezen.

(97)

Actor: Centraal Bureau van Bijstand
Handeling: Het verlenen van toestemming aan het aan het Centraal Bureau van Bijstand verbonden personeel om buiten de gemeente van vestiging van het Bureau te wonen
Periode: 1945-1999

Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 3 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Product: Beschikking

(98)

Actor: Centraal Bureau van Bijstand
Handeling: Het verlenen van verlof aan de deskundigen en het aan het Centraal Bureau van Bijstand verbonden personeel
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 5 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt

(99)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het verlenen van verlof aan de voorzitter van het Centraal Bureau van Bijstand voor een afwezigheid langer dan vijf achtereenvolgende dagen
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 5 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Product: Beschikking

(100)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het aan de deskundigen van het Centraal Bureau van Bijstand verlenen van toestemming voor het tegen betaling vervullen van nevenbetrekkingen of -functies
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 6 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Product: Besluiten

3.10.6.3 *Inrichting*

(101)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het goedkeuren van het huishoudelijk reglement van het Centraal Bureau van Bijstand
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 8 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Product: Besluit

3.10.6.4 *Toezicht*

(102)

Actor: Centraal Bureau van Bijstand
Handeling: Het, al dan niet in opdracht van de Kamers van Toezicht, onderzoeken of door de notarissen behoorlijk wordt voldaan aan de verplichting tot boekhouding, zoals opgelegd bij artikel 73a van de wet op het notarisambt
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 9, lid 1 en 2 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Product: Rapporten

Opmerking: Na elk onderzoek zond het Centraal Bureau de Kamer van Toezicht een verslag met bevindingen

3.10.6.5 Voorlichting

(103)

Actor: Centraal Bureau van Bijstand
Handeling: Het geven van voorlichting aan de Minister van Justitie over de uitvoering van artikel 73a van de Wet op het Notarisambt
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 14 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt

3.10.6.6 Verantwoording

(104)

Actor: Centraal Bureau van Bijstand
Handeling: Het verstrekken aan inlichtingen aan de Kamer van Toezicht
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 13 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Product: Correspondentie

(105)

Actor: Centraal Bureau van Bijstand
Handeling: Het jaarlijks uitbrengen van een verslag van haar werkzaamheden aan de minister van Justitie
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 15 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Product: Jaarverslag

(106)

Actor: Centraal Bureau van Bijstand
Handeling: Het opstellen van een jaarrekening
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 16 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Product: Jaarrekening
Opmerking: In deze jaarrekening staan alle kosten vermeld, welke het toezicht op de nakoming van de verplichting van notarissen tot het voeren van een deugdelijke boekhouding over het afgelopen jaar met zich meebrengt.

(107)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het goedkeuren van de door het Centraal Bureau van Bijstand opgestelde jaarrekening
Periode: 1945-1999
Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 16 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt
Product: Goedkeuring

(108)

Actor: Centraal Bureau van Bijstand

Handeling: Het vaststellen welk deel van de kosten die gemaakt zijn voor werkzaamheden, verricht in opdracht van de Stichting Notarieel Pensioenfonds ter inwinning van gegevens, die het fonds wil ontvangen ter vaststelling van deelnemerschap van een notaris of van de daaruit voortvloeiende rechten en verplichtingen, te beschouwen is als kosten ter uitoefening van de taak

Periode: 1945-1999

Grondslag: Besluit instelling Centraal Bureau van Bijstand ex artikel 73a Wet op het notarisambt (vervallen), art. 17 (*Stb.* 1933, 292), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1958, 2, en *Stb.* 1995, 418

Product: Besluiten

Opmerking: Het aldus vastgestelde deel werd afgetrokken van het totaalbedrag van de kosten van het CBB. Het resterende bedrag werd over alle in Nederland gevestigde notarissen 'omgeslagen', dat wil zeggen in rekening gebracht.

(109)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het goedkeuren van het gezamenlijke bedrag van de kosten welke het Centraal Bureau van Bijstand aan alle in het Koninkrijk der Nederlanden gevestigde notarissen in rekening brengt

Periode: 1945-1999

Grondslag: Besluit van 20 mei 1933, art. 18, lid 6 (*Stb.* 1933, 292), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de wet op het notarisambt, gelijk dit artikel is vastgesteld bij de wet van 15 mei 1931

Product: Goedkeuring

Opmerking: De kosten kwamen voort uit het toezicht op de nakoming van de verplichting van notarissen tot het voeren van een deugdelijke boekhouding. Hoe hoger het inkomen van de notaris was, des te hoger de kosten waren die in rekening werden gebracht.

3.10.7 Bureau Financieel Toezicht

3.10.7.1 Instelling

(110)

Actor: Minister van Justitie en de Minister van Financiën

Handeling: Het verrichten van activiteiten in het kader van de vervanging van het Centraal Bureau van Bijstand door het Bureau Financieel Toezicht

Periode: 1999

Grondslag: Wet op het notarisambt, art.129, lid 1 (*Stb.* 1999, 190)

Product: Lijst, besluiten, correspondentie

Opmerking: O.a. :
- Het vaststellen van een lijst met de namen en functies van personeelsleden van het Centraal Bureau van Bijstand die met ingang van de datum van het in werking treden van de Wet op het notarisambt van rechtswege worden ontslagen en aangesteld als ambtenaar in dienst van het Bureau Financieel Toezicht (art.129, lid 1)
- Het in overeenstemming met de minister van Financiën bepalen welke vermogensbestanddelen van de Staat die aan het Centraal Bureau van Bijstand worden toegerekend, worden toebedeeld aan het Bureau Financieel Toezicht en tegen welke waarde (art.130, lid 1 en 2)
- Het doen van opgaven aan de bewaarders van de openbare registers indien, als gevolg van het toebedelen aan het Bureau Financieel Toezicht van vermogensbestanddelen van de Staat die aan het Centraal Bureau van Bijstand worden toegerekend, veranderingen in de tenaamstelling in die openbare registers plaatsvindt (art.130, lid 3)

3.10.7.2 *Personeel*

(111)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het benoemen, schorsen en ontslaan van de voorzitter en de andere leden van het bestuur het Bureau Financieel Toezicht
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 110, lid 4 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Benoeming, schorsing, ontslag

(112)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het vaststellen van een vergoeding voor de leden van het bestuur van het Bureau Financieel Toezicht voor hun werkzaamheden alsmede een vergoeding van de reis- en verblijfkosten
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 110, lid 5 (*Stb.* 1999, /190)
Product: Ministeriële regeling

3.10.7.3 *Inrichting*

(113)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het goedkeuren van het bestuursreglement van het Bureau Financieel Toezicht
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 110, lid 9 (*Stb.* 1999, 190); zoals gewijzigd (*Strct.* 2007)
Product: Goedkeuringsbesluit

3.10.7.4 *Taken*

(114)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur bepalen dat het Bureau Financieel Toezicht andere taken kan verrichten dan alleen het toezicht op de naleving door de notaris van bepalingen, verordeningen en ministeriële regelingen in de Wet op het Notarisambt, indien die taken in verband staan met het bijstaan van de Kamers van Toezicht
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 110, lid 2 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Besluit ondernemingsplan notarisambt (*Stb.* 1999, 191)

(115)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het vaststellen van algemeen verbindende voorschriften of beleidsregels ten aanzien van de uitoefening van de taken van het Bureau
Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 110, lid 2 (*Stb.* 1999, 190)
Product: Ministeriële regeling

(116)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het inzage vorderen van zakelijke gegevens en bescheiden van het Bureau Financieel Toezicht

Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 111, lid 7 (*Stb.* 1999, 190)

(117)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het treffen van voorzieningen in geval van ernstige verwaarlozing door het Bureau Financieel Toezicht van zijn taken

Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 110, lid 11 (*Stb.* 1999, 190)

3.10.7.5 Exploitatiekosten

(118)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het verlenen van subsidie aan het Bureau Financieel Toezicht voor de kosten van de exploitatie van het Bureau

Periode: 1999-
Grondslag: Wet op het notarisambt, art. 111, lid 1 (*Stb.* 1999, 190)

3.11 De Stichting Notarieel Pensioenfonds

De Stichting Notarieel Pensioenfonds is in 1955 door de Minister van Justitie bij notariële akte opgericht. Haar leden en plaatsvervangende leden - notarissen en kandidaat-notarissen - worden benoemd door het hoofdbestuur van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie. De Stichting heeft als doel pensioen te verlenen aan notarissen en kandidaat-notarissen. Iedere (kandidaat-)notaris is verplicht deel te nemen aan het fonds. In enkele gevallen kan de minister van Justitie vrijstelling verlenen, bijvoorbeeld in verband met gemoedsbezwaren. Er is een commissie in het leven geroepen om te bemiddelen in geschillen tussen deelnemers en het fonds.

Notarissen, kandidaat-notarissen en aangewezen instellingen, en tevens degenen, die rechten op uitkering ontlenen aan het pensioenreglement, zijn, ook nadat zij die hoedanigheid of zodanig recht hebben verloren, verplicht aan het bestuur van het fonds of aan een of meer door het bestuur aangewezen personen de gegevens te verstrekken, die het bestuur ter vaststelling van deelnemerschap of van de daaruit voortvloeiende rechten en verplichtingen wil ontvangen.

N.B. Stichtingen zijn geen overheidsorgaan maar hebben een eigen rechtspersoonlijkheid. Om die reden worden de handelingen die gerelateerd zijn aan de taken van de Stichting Notarieel Pensioenfonds zelf niet opgenomen in dit onderzoek.

N.B.: voor handelingen van de (Pensioen- &) Verzekeringkamer: zie RIO 67, *Toezicht Verzekerd*, opgesteld in opdracht van het Ministerie van Financiën.

3.11.1 Handelingen

Zie ook de algemene handelingen 1 t/m 30

3.11.1.1 Oprichting

(119)
Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van nadere regels voor de oprichting van een notarieel pensioenfonds
Periode: 1954-
Grondslag: Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds, art. 24 (*Stb.* 1954, 407), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 354 en *Stb.* 2000, 2001/21
Product: AMvB

(120)
Actor: Commissie voor het notariaat (Commissie Pitlo)
Handeling: Het opstellen van wetsontwerpen betreffende de invoering van een leeftijdsgrens voor notarissen en de oprichting van een notarieel pensioenfonds, alsmede ontwerpen betreffende de stichtingsbrief en het reglement van het pensioenfondsfonds
Periode: 1947-1955
Grondslag: Instellingsbesluit van 12 maart 1947
Product: Advies, wetsontwerpen, rapport over de invoering van een leeftijdsgrens voor notarissen

(121)
Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het zorgdragen voor de oprichting van een notarieel pensioenfonds voor notarissen
Periode: 1954-
Grondslag: Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds, art. 4, lid 1 (*Stb.* 1954, 407), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1986, 637, *Stb.* 1990, 337, *Stb.* 1992, 441, *Stb.* 1994, 252, *Stb.* 1995, 354, *Stb.* 2000, 2001/21
Product: Beschikking tot bekendmaking van de tekst van de statuten en het pensioenreglement (*Stcrt.* 1955, 99)

3.11.1.2 *Reglementen*

(122)
Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het voor de eerste maal vaststellen van de stichtingsbrief en het pensioenreglement voor notarissen
Periode: 1954 -
Grondslag: Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds, art. 4, lid 4 (*Stb.* 1954, 407), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 354, *Stb.* 2000, 2001, 21
Product: Besluit

(123)
Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het goedkeuren van de stichtingsbrief, besluiten tot wijziging van de stichtingsbrief en het vaststellen en wijzigen van het pensioenreglement van de Stichting Notarieel Pensioenfonds
Periode: 1954-
Grondslag: Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds, art. 4, lid 4 en 6 (*Stb.* 1954, 407), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 354, *Stb.* 2000, 2001/21
Statuten van de Stichting Notarieel Pensioenfonds, art. 19, lid 3 (*Stcrt.* 1955, 99), zoals gewijzigd bij *Stcrt.* 1974, 246 en *Stcrt.* 1988, 253

Product: Beschikking, o.a. *Stcrt.* 1955, 99, *Stcrt.* 1990, 202, *Stcrt.* 1991, 177, *Stcrt.* 1993, 141, *Stcrt.* 1995, 250

3.11.1.3 *Ontbinding*

(124)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het goedkeuren van besluiten tot ontbinding van de Stichting Notarieel Pensioenfonds

Periode: 1955-

Grondslag: Statuten van de Stichting Notarieel Pensioenfonds, art. 20, lid 1 (*Stcrt.* 1955, 99), zoals gewijzigd bij *Stcrt.* 1974, 246 en *Stcrt.* 1988, 253

Product: Besluit

Opmerking: De minister neemt dit besluit nadat hij de Verzekeringskamer gehoord heeft. Bij het verzoek tot goedkeuring wordt een liquidatieplan voorgelegd.

(125)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het goedkeuren van besluiten van het hoofdbestuur van de Koninklijke Notariële beroepsorganisatie (KNB) omtrent de bestemming van de overgebleven bezittingen van de Stichting Notarieel Pensioenfonds, na vereffening van de stichting

Periode: 1955-

Grondslag: Statuten van de Stichting Notarieel Pensioenfonds, art. 20, lid 1 (*Stcrt.* 1955, 99), zoals gewijzigd bij *Stcrt.* 1974, 246 en *Stcrt.* 1988, 253

Product: Besluit

Opmerking: De minister neemt dit besluit nadat hij de Verzekeringskamer gehoord heeft. Bij het verzoek tot goedkeuring wordt een liquidatieplan voorgelegd.
De voorganger van de KNB was de Koninklijke Notariële Broederschap. Deze kwam voort uit een fusie in 1974 tussen de Koninklijke Broederschap der Notarissen en de Broederschap der Candidaat-Notarissen.

3.11.1.4 *Deelnemersschap*

(126)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het verlenen (en het intrekken van) vrijstelling van notarissen en kandidaat-notarissen van de deelneming in het notarieel pensioenfonds

Periode: 1954-

Grondslag: Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds, art. 5, lid 2 (*Stb.* 1954, 407), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 354, *Stb.* 1997, 395

Product: Besluit ex artikel 24 Wet leeftijdsgrens notarisambt, artt. 6 en 7 (*Stb.* 1955, 216)

Product: Besluit, correspondentie

Opmerking: Dit gebeurt indien de betrokken notaris of kandidaat-notaris gemoedsbezwaren heeft tegen elke vorm van verzekering.

3.11.1.5 *Commissie van geschillen*

(127)

Actor: Minister van Justitie

Handeling: Het vaststellen van regels waarnaar de bedragen worden bepaald voor de geldelijke vergoeding voor de vervulling van de taak van een commissie voor geschillen

Periode: 1954-

Grondslag: Statuten van de Stichting Notarieel Pensioenfonds, art. 13, lid 3 (*Stcrt.* 1955, 99), zoals gewijzigd bij *Stcrt.* 1974, 246 en bij *Stcrt.* 1988, 253
Product: Besluit
Opmerking: Dit betreft ook de vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

(128)

Actor: Commissie van geschillen van de Stichting Notarieel Pensioenfonds
Handeling: Het bemiddelen in pensioengeschillen tussen de Stichting Notarieel Pensioenfonds en de deelnemers aan het pensioenfondsfonds
Periode: 1955-
Grondslag: Instellingsbesluit van 16 september 1954 (*Stb.* 1954, 407), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 354, *Stb.* 1997, 395
Product: Correspondentie
Opmerking: Het fonds verleent pensioen aan notarissen en kandidaat-notarissen, die verplicht zijn deel te nemen aan het pensioenfonds.

3.11.1.6 *Beslissen op beroepen*

(129)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het beslissen op het beroep van het bestuur van het notarieel pensioenfonds tegen een door de Verzekeringkamer ingebracht bezwaar.
Periode: 1955-
Grondslag: Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds, art. 16, lid 4 (*Stb.* 1954, 407), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1995, 354, *Stb.* 1997, 395
Product: Besluit
Opmerking: De aanwijzingen van de Verzekeringkamer betreffen opmerkingen over de in haar ogen onbevredigende gang van zaken bij het notarieel pensioenfonds, bijvoorbeeld ten aanzien van de jaarrekening of de samengestelde winst- en verliesrekening van het notarieel pensioenfonds. Bij het nemen van een besluit wordt de Raad van State gehoord.

3.11.1.7 *Vaststellen van modellen en staten*

(130)

Actor: Minister van Justitie
Handeling: Het vaststellen van modellen van staten en de daarbij behorende omslag, bedoeld voor de door de Stichting Notarieel Pensioenfonds aan de Verzekeringkamer te overleggen, en door de actuaris samen te stellen wetenschappelijke balans en verlies- en winstrekening, een actuair verslag betreffende het fonds en een door een accountant gecontroleerd verslag, waarin een volledig beeld van de financiële toestand van het fonds wordt gegeven
Periode: 1955-
Grondslag: Besluit ex artikel 24 Wet leeftijdsgrens notarisambt, art. 10 (*Stb.* 1955, 216), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1994, 474 en *Stb.* 1997, 20
Product: Vaststellingsbesluit
Opmerking: Voorbeelden van staten zijn rekening van baten en lasten, hypothecaire leningen, obligaties en een overzicht van de verzekerden.

4 Bijlagen

4.1 Overzicht van geraadpleegde wet- en regelgeving⁷⁰

Besluit beroepsvereisten kandidaat-notaris (*Stb.* 1999, 228)

Besluit machtiging KNB tot zorg voor de inrichting en het bijhouden van het centraal testamentenregister (*Stcrt.* 2006, 26)

Instellingsregeling en benoeming stuurgroep schuldsanering notarissen, (*Stcrt.* 1997, 232).

Instellingsregeling en benoeming voorlopige adviescommissie schuldsanering notarissen, (*Stcrt.* 1997, 232)

Regeling EG-verklaring kandidaat-notarissen (*Stcrt.* 2001, 177)

Wet op het notarisambt (*Stb.* 1842, 20)

Wet op het notarisambt (*Stcrt.* 1999, 190)

Wet op het centraal testamentenregister, (*Stb.* 1977, 25)

Wijziging van de Wet op het notarisambt en enige andere wetten in verband met de invoering van de mogelijkheid het ambt van notaris in dienstbetrekking uit te oefenen en het aanbrengen van enkele wijzigingen van technische aard (Wet notaris in dienstbetrekking), Eerste kamer, vergaderjaar 2006-2007, 30 350, A

4.2 Literatuur

Blokland, Mr. P. *Teksten en toelichting op de Wet op het notarisambt, Lelystad, 2001*. Koninklijke Vermande, 2^e gewijzigde druk

Huijgen, Prof. mr. W.G. en Pleysier, mr. A.J.H., *De wetgeving op het notarisambt*, 2nd ed. Deventer, 2001

Jong, Dr. Ron de, *De geschiedenis van het notariaat in de lage landen 1842-1999 (Ars Notariatus CXVI)*, pag. 132. Kluwer, 2002

Melis, C.H., *De Notariswet*, bewerkt door Mr. B.C.M. Waaier. Zevende, geheel herziene druk, Deventer, 2003

4.3 Geraadpleegde materiedeskundigen

Dhr. Mr. V.A. Dalmijn, Senior beleidsmedewerker Juridische beroepsgroepen en Tolken, bij de Directie Rechtsbestel van het Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving (DGRR) van het Ministerie van Justitie

Mw. Mr. W. M. Garnier, beleidsmedewerker tolken, bij de Directie Rechtsbestel van het Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving (DGRR) van het Ministerie van Justitie

Mw. E.E. Minkjan, bestuurssecretaris bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)

4.4 Noten

- ¹ *Stcrt.* 2005, 212
- ² Wna 1999, art. 2, lid 1 en 2 (*Stb.* 1999, 190)
- ³ Dr. Ron de Jong, *De geschiedenis van het notariaat in de lage landen 1842-1999 (Ars Notariatus CXVI)*, pag. 132. Kluwer, 2002
- ⁴ Omwille van de leesbaarheid is gekozen voor 'hij'. Het spreekt vanzelf dat hier 'zij' gelezen moet worden bij een vrouwelijke notaris, kandidaat-notaris of (kandidaat-)notaris in dienstbetrekking.
- ⁵ Wna 1999, art. 6
- ⁶ Wna 1999, art. 8, lid 1
- ⁷ Zie paragraaf 3.9 met betrekking tot de KNB
- ⁸ Wna 1999, art. 8, lid 2, 3 en 4
- ⁹ Wna 1999, art. 3
- ¹⁰ Wet op het notarisambt 1842, art. 18 (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd *Stb.* 1904, 283
- ¹¹ wet op het notarisambt 1842, art. 52, zoals gewijzigd *Stb.* 1904,283
- ¹² Wna, art. 27, lid 4
- ¹³ Wna, art. 7, lid 1a en b
- ¹⁴ Zie voor de contextbeschrijving en handelingen
- ¹⁵ Wijziging van de Wet op het notarisambt en eniger andere wetten in verband met de invoering van de mogelijkheid het ambt van notaris in dienstbetrekking uit te oefenen en het aanbrengen van enkele wijzigingen van technische aard (Wet notaris in dienstbetrekking), Eerste kamer, vergaderjaar 2006-2007, 30 350, A. Dit wetsvoorstel lag begin 2007 bij de Eerste Kamer
- ¹⁶ Ministerie van Justitie : Persbericht Ministerraad, 24 juni 2005
- ¹⁷ Wna, art. 7a, lid 1 en 2
- ¹⁸ Wna, art. 10a, lid 1, 2 en 4
- ¹⁹ Wna, art. 13a, lid 1, 2 en 4
- ²⁰ Wna, art. 8a, lid 1
- ²¹ Wna, art. 8a, lid 2
- ²² Zie ook paragraaf (nummer paragraaf) De akten, minuten, grossen en afschriften
- ²³ Wna, art. 28, lid 3 en art. 29, lid 1 (**Zoals gewijzigd *Stcrt.* 2007, ...**)
- ²⁴ *Stcrt.* 2000, 182. Zie voor protocollen en andere notariële archiefbescheiden ook de paragraaf mbt notariële archieven
- ²⁵ Wna, art. 25, lid 1, 2 en 7 (*Stb.* 1999, 190).
- ²⁶ Wna, art. 24, lid 4 zoals gewijzigd *Stcrt.* 2007, ...
- ²⁷ Wet op het notarisambt 1842, art. 10
- ²⁸ Wet op het notarisambt 1842, art. 11
- ²⁹ J.C.H. Melis, *De Notariswet*, bewerkt door Mr. B.C.M. Waaier. Zevende, geheel herziene druk, pagina 3. Deventer, 2003
- ³⁰ Wet op het notarisambt 1842, art. 15 (*Stb.* 1842, 20), zoals gewijzigd bij *Stb.* 1878, 29, *Stb.* 1904, 283, 1956, *Stb.* 4
- ³¹ J.C.H. Melis, *De Notariswet*, pagina 5.
- ³² Verordening Commissie van toezicht, *Stcrt.* 2000, 182
- ³³ *Stcrt.* 2005, 212
- ³⁴ Regeling EG-verklaring Kandidaat-notarissen, *Stcrt.* 2001, 177
- ³⁵ Wna, art. 40
- ³⁶ Wet van de 31ste maart 1847, houdende vaststelling van het tarief tot bepaling van de hoegrootheid en van de vorm van taxatie van het honorarium der notarissen, gelijk mede van verschotten welke aan hen in rekening zullen worden geleden, *Stb.* 1847, 12
- ³⁷ Prof. mr. W.G. Huijgen en mr. A.J.H. Pleysier, *De wetgeving op het notarisambt*, 2nd ed. Deventer, 2001. pag. 123

- ³⁸ Mr. P. Blokland, *Teksten en toelichting op de Wet op het notarisambt*, pag. 112. Tweede, gewijzigde druk.
- ³⁹ Huijgen en Pleysier, pag. 124
- ⁴⁰ Wna, art. 127, lid 2
- ⁴¹ Wna, art. 127, lid 3
- ⁴² Wna, art. 128
- ⁴³ Wna, art. 56, lid 1
- ⁴⁴ Wet op het notarisambt uit 1842, art. 6, lid 2
- ⁴⁵ Wna, art. 69, lid 1
- ⁴⁶ Wna, art. 57, lid 4; MvT II, 29 212, nr. 3, p. 9
- ⁴⁷ Regeling overbrenging notariële archiefbescheiden naar de Rijksarchiefbewaarplaats, art. 2 (*Stcrt.* 1999, 203)
- ⁴⁸ Wet op het Testamentenregister, *Stb.* 1918, 124
- ⁴⁹ AMvB van 27 juni 1918, *Stb.* 1918, 434
- ⁵⁰ Wet op het centraal testamentenregister, art. 6, lid 1 (*Stb.* 1977, 25)
- ⁵¹ Besluit machtiging KNB tot zorg voor de inrichting en het bijhouden van het centraal testamentenregister, *Stcrt.* 2006, 137
- ⁵² Wna, art. 61, lid 1
- ⁵³ Wna, art. 91; pag. 97 wet van 1999
- ⁵⁴ Wna, art. 127, lid 1
- ⁵⁵ Wna, art. 132
- ⁵⁶ *Stcrt.* 2005, 212. In principe zijn alleen de handelingen van de minister van Justitie ten aanzien van de KNB in dit RIO opgenomen. In overleg met de KNB is besloten de handeling van de KNB betreffende de zorg voor het inrichten en bijhouden van het centraal testamentenregister (zie paragraaf 3.8.2) in dit RIO op te nemen.
- ⁵⁷ MvT II, 23706, nr. 3, p. 60
- ⁵⁸ Mr. P. Blokland, “Teksten en toelichting op de Wet op het notarisambt”, pag. 137-141
- ⁵⁹ Wet op het notarisambt 1842, art. 50b, *Stb.* 1842, 20
- ⁶⁰ Huijgen en Pleysier, pag. 138/139
- ⁶¹ Wna, art. 99
- ⁶² Wna, art. 6 lid 2, letter b, punt 3
- ⁶³ Wna, art. 107 en 108
- ⁶⁴ Wna, art. 11, lid 1
- ⁶⁵ Wna, art. 11
- ⁶⁶ *Stb.* 1933, 292
- ⁶⁷ Naast het toezicht op notarissen houdt het BFT financieel toezicht op gerechtsdeurwaarders (dit wordt beschreven in een ander BSD). Tevens wordt toezicht gehouden op de naleving van de Wet identificatie bij dienstverlening (Wid) en de Wet melding ongebruikelijke transacties (Wet Mot) bij notarissen, accountants, advocaten, belastingadviseurs en overige financiële en juridische dienstverleners.
- ⁶⁸ Huijgen en Pleysier, pag. 147
- ⁶⁹ Wna, art. 113
- ⁷⁰ Voor alle duidelijkheid: de nadruk ligt hier op ‘geraadpleegde’: deze lijst is geen volledig overzicht van alle wetgeving op het beleidsterrein notarissen. Een volledige lijst zou een aantal pagina’s extra beslaan.